

ELO FIZETES.
HELYBEN ES VIDEKEN
 Egy évre — — 84 kor.
 Fél évre — — 42 kor.
 Egy negyed évre 21 kor.
 Egy hóra — — 7 kor.

Nyilttári közlemények
 megállapodás szerinti.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSEG:
 Aradi és országos egyesült
 vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 37.
KIADÓHIVATAL:
 Aradi Nyomda Rt. Arad-
 Törvényszék.
 Huszifőherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 15.

Arad, 1918.

Főszerkesztő:
Stamber József.

Szerda, december 25.

Mai lapunk főbb közleményei:

- Aradi pártok választások előtt
- Elmozdításra kizsákmelt városi tisztviselők
- Aradi építészek a városi mérnöki hivatal ellen
- Központi román kormány alakul
- Karácsony a kórházban
- Gambetta tábornok a magyarokról
- Katonaélet a néphadseregben
- Kelozsvárt megszállták a románok
- Meggyilkolt szerb főhadnagy
- Az új választások
- Lovászy lemondása
- Dohányinség fenyeget

Béke velünk!

A szeretetnek mindenkiengesztelő nagy ünnepe, szálljunk egy pillanatra magunkba és a körülöttünk hullámzó eseményekkel ne összezuzott lelki világunk egyoldalúságával nézzük, hanem vizsgáljuk meg higgadt tárgyilagossággal.

Az ötödik karácsony ünnepét éljük most, örömi helyet szomorúságban. Ot éve már, hogy a karácsonyi lobogó lángjai nem a boldog családi körre vetik fényüket, hanem gondba merült arcu emberekre. Négy éven át ágyudörgés volt a karácsony estének megszokott zenéje mindenfelé. Ma már elhallgattak a gyilkos fegyverek és ennek a karácsony éjszakának országok szerint változó képe van. Vannak népek, akik ma boldogságtól ragyogó arccal járnak; vannak országok, ahol tularadó öröm lobog a szivekben. És vannak országok, ahol mintha a természet fagyos lehellete megder-

mesztette volna a sziveket, — halotti némaság borul az emberek lelkére. A legyőzött országok népe busan jár Európaszerte, úgy érzi mind, mintha országa nem is volna más csak egy nagy temető.

A diadalt űk győzők és a minden reményt feladó legyőzöttek egyaránt tévednek. A győzők túlzott öröme csak amolyan kirakat dicsőség, mert akik szerezték nekik a dicsőséget, még nem szabták meg jogaik határait. Ne feledjük tehát el: minden farsangnak bőjtje van s minden bőjt után ünnep következik. A sors fordulata a nemzetektől sokat elvehet, de véglegesen csak azt veszi el amiről önmaga lemondott. A csüggedés betegség; a minden reményt feladó lemondás: halál. Ne az országok helyzetét sirassuk, hanem a magunk kishitűségét; ne az országot akarjuk felszabadítani, hanem szabadítsuk fel magunkat a lelkünkre nehezedő bilincsekből.

A sors fordulatának helyes felismerése az első dolog. Ami most történik a nemzetek nagy viharzásában, ez csak az új kor kezdetének kezdete. A világot megváltó világöröknek, most van csak a születése. És ha a vajdó béke során érvényesül az igazság, úgy szomorkodó lesz az örvendezőből s örvendező lesz a szomorkodóból. Mi már nemsokára túl leszünk a verésen, a háború büneiret már lakolunk. De csak mi voltunk-e bünösök benne, a ma örvendzők közül senki más? Hát türellem! Bűnhődését nem fogja elkerülni senki sem.

Minden társadalmi életnek fundamentuma a rend s ezután jajgatunk a nagy átalakulások óta. De amíg követeljük a rendet, rendbontók

vagyunk mindannyian, még azok is, akik a rend fenntartására hivatottak. Sietve igyekezünk mindenki a maga kis előnyét kicsikarni a változott helyzetből. Mindannyian kérelmezők vagyunk egy olyan államiataforral szemben, amely még csak lesz. De lesz-e, ha az igények rongteteg terhével aryonnyotjuk, mielőtt élet-erőssé fejlődhetne? És fejlődhet-e, ha azt hisszük, hogy a szabadság minden kötelezettség séküli jogokat jelent?

„Dolgozni!” — ez a jelszó és nem dolgozik senki. Mindenki azt kérdezi: „Minek?” Egyik azt mondja: „Ugy is élvezik amiam van”, a másik: „Ugyis kapok abból, akinek van!” — Akik dolgozik, az is unottan, lélek nélkül teszi. Mindenki fásultan, majdnem undorral várja a holnapot, amelyik talán más lesz, mint a ma. Hátunk megett a háború nyomorúsága, elűtünk a béke anarchiája.

A Kormányzat ahelyett, hogy szilárdabb lenne, folyton gyengül. Repedés támadt a pártok együttesében s a repedés mindig szélesedik. A polgári pártok, talán inkább félelemből, mint meggyőződésből, a szociális párthoz közeledtek. Bizonyosan meg is találták volna a közös működés programját, mert a magyar szociális-ták higgadtan mérlegelték az adott helyzet lehetőségeit. De jött a bolsevista propaganda s a szociáldemokrata párt hatalmas szervezete megrendült. Ok is, talán inkább félelemből, mint meggyőződésből, erélyes lépést tettek a kommunista eszmék felé. Ennek természetes következménye lesz, hogy a polgári pártok kénytelenek lesznek nagyot lépni jobb felé, hogy az összes polgári elemeket egyesítsék. — Így lett a repedésből betörhetetlen szakadék.

Pipaszó.

Oberleitner Ádám háza szép trollo ház volt,
 Ahul köből, föltől tábról, cikornyásra mázolt,
 Eszterfája környékéről cifrán kilyukasztva.
 Oda került kovártélyra Pócsi András gazda.
 Megbecsüli a katonát a nép jámbor lelke:
 András káplárt a ház népe szépen süvegelte,
 Csak az egy lájt: megpróbálta százszor is,
 száz szóval:
 Csak nem tudott diskurálni jó Ádám anóval.
 Hej, bábeli nyelvzavarban szertexüllött népek!
 De jól tudta az úristen, mivel vert meg téged
 Gőgös ember, ki naponta lájő szívvel látod:
 Abszembjankó a hatalmad, dlóhéj világod!
 Mostanság meg az Andrásnak rossz kedve

volt éppen:
 Nem laszoltak vvaréttát már az egész héten!
 A civil se kapott dohányt, akármilyen drágán,
 Pipa nélkül álltak álltak András úgy mint

Ádám.
 Akkor egyszer egy vasárnap — áldott Isten
 napja —
 Jött Andrásnak Szögedéből egy ötkülös

bagkja:
 Kaldcs, szalonna, szüzdohány — tán megszálta:
 Az a szentem kis menyecske, hej, de kitandít!
 Jól megtömté a pipáid, lágyan megtetézte
 S odaszólt az Ádámnak, ki vágyódva nézte,
 Miközben a sárga dohányt két ujába vette:
 „Hoci testvér, a pipádat!” s Ádám megértette.

Hozta Ádám a pipáid s hozott szeretettel
 Két kalázt az asztalra s bort is egy üveggel
 Oszl, hogy a két tüskarikák föl szálltak az

égre:
 Nagy löérés költözött be mindkettők szívébe.
 A pohárból olykor-olykor apró kortyot vettek,
 Egyet-egyét szippantottak — néha sercsmet-
 tek —

Szó sem esett — mának! — ahol pipa ég, nincs
 kétség:

Tőrszszimű szép hajnalba derül a sötétség!
 Későn volt már — a csillagok harmateszt
 ráztak —

Hogy tekádni indulóban szivből pároláztak,
 S mond az András: „Csak hogy egyszer mán
 a szómat érted,
 Az istent az apádnak, te hájfejű német!”

Orallertné Martini Hilda.

Karácsony.

— Tábori levél Szerbiából: anno 1915. —

Irta: Dr. Szöllösi Zsigmond.

Édes kis gyerekek, kis karácsonyi ágam
 gyertyáit ti néktek kellene most felgyujtanotok:
 — én csak bámulok a zöld fenyőgalyra, vakon
 nézek túl rajta az ablakon keresztül a fekete mess
 szégsébe. Keresem a galyhoz az ágat, amelyről
 letört, a nagy karácsonyfát, a fényeset, szépet,
 boldogsággal és szeretettel telit. Bámulok gyere-
 kek az elsötétedett világba: szeretnék most, most

messzire látni, nagyon messzire; a mi karácsony
 Ankgit. Nem vagyok szomorú, nem vagyok szen-
 timentális, — csak bámulom muszáj a kis fe-
 nyőgalyon át ki az ablakon a sötét semmisségbe.
 Nem látom, de tudom: ez odakint egy nagy há-
 romszögletű vásárter, két oldalán a házak mel-
 lett országút. Vászrével ment rajtuk pár nap alatt
 kocsai, autók, ágyu. Most csendesek, ünnepiesen
 csendes, a szivem verése is. A nagy vásártéren
 sok-sok kocsi, málhás ló, ember; tul, a házak
 udvarain is ember, ember, ember: talán mind
 néz, néz, hallgat és álmodik. Karácsony este. Ott-
 hon kicsi fenyők lángvirágocskák nyitnak, kicsi
 gyerekek bámulnak a lobogó lángba, nem nevet-
 nek, nem játszanak, csak néznek, néznek: amíg
 csak könyes nem lesz a két kis szemük. A fáradi
 ságtól...

Hogy lobognak a lángok! Egész nagy tüzek
 lettek már belőlük. Megvilágosítják a nagy söté-
 tétséget. Mi van ott kint? Ez a nagy mező? Egy
 erdő tisztása? ... Igen: elől nagy, öreg szálfák,
 aztán a tisztás, aztán ködben elvesző, mély ge-
 erdő teli szállongó csodanalakokkal, manókkal,
 szakállas törpékkal. Hőfehérke jár tán ott kint
 tündérruhában, az olyan csudafahér.

Felcsap a láng: messzi, hátul egy fehér ház.
 Az: erdei ház. Tündérek laknak benne bizonyo-
 san. Énekző hallatszik. Mintha imádkoznának.
 Mély, szomorú, zsoltáros hangok. Ott mesze, a
 tűz körül, mintha ott állának tömegben az éne-
 kesek. Arnyékukat elnyújtja a láng: két rófsó az
 ember, hetvenhét a szakáll, — pedig bizonyosan

A bolsevisták pedig tele tarisznyával jönnek. Mindent Igernek. Nem az a fontos előttük, mit teljesíthetnek hanem az, hogy mentől nagyobb pártot szerezzenek. Ha urra lesznek a helyzeten, majd aztán gondolkoznak, mit tegyenek. Humboldt írja: „Nem lehetne Szibériából a Szaharára senkit hirtelen áthelyezni anélkül, hogy eszméjét ne vesztené.” A bolsevisták és a kommunisták ezt a lehetetlent akarják a társadalommal megkísérelni. Azt hiszik elég erősek hozzá. De ez tévedés, mert nem ők erősödtek meg ilyen rohamosan, hanem a négy éves háború által megviselt társadalom gyengült le. Pillanatnyi sikerekre vezethet ez, de egy új társadalmat csak az új társadalom szültség-érzetére lehet alapozni, nem pedig a háború szülte helyzet időleges gyengeségére. Az ipari munkás fejlett, talán a kommunizmusra is megérett, de az ország nagy tömege parasztság. Ezt a tömeget ma minden párt a maga részére hódíthatja, ha földet ígér. De ha földet kap, beszéljenek csak neki a kommunizmusról! Más az eszmiét megérteni és más annak keretében élni tudni. **Az az értelem dolga, ez a nevelés. A politikai helyzet képe tehát az, hogy a polgári pártok háta mögött a reakció kísértete lépked, a szociáldemokrata pártok pedig lieszto árnya a bolsevizmus. A reakció és a bolsevizmus a két szélsőség. És mégis: a reakciót csak a bolsevizmus, a bolsevizmust csak a reakció hozhatná nyakunkra.**

Ebben a kritikus helyzetben minden azon fordul meg, hogy kölcsönös engedményekkel a polgári pártok és a szociáldemokraták megértsék egymást. Ha ez nem következne be, a polgárháború iszonyata s az anarchia jönne. Franciaország után Magyarországot érte a legnagyobb vérvessztesség ebben a háboruban. A polgárháború még a hatalmas Oroszországot is a türk szélére jutatta, de mi lenne volnánk egy polgárháború esetén? A győztes párt egy nyomorba fulladt nemzet temetője felett nyerné el az uralmat. Nem veszthet egyik párt sem any-

az erdő törpéi azok, csak a szem csal, a lobogó láng, az álmodó képzelet. Ez a törpék estéje, a kicsiké. Övék ma minden. Báránybőr süveges, fehér bundás öreg, kóc a szakálla, mintha mérges volna, olyan az arca, — de énekel, szomorú lágy zsoltárt énekel: ez a betlehemes öreg juhász bizonyynval. És mellette kettő, valamit emelnek, valamit visznek, elnyulik az árnyékuk a fellobbanó tűznél: a betlehemi templomot viszi bizonynyal két sisakos, fakardos katona. Milyen hegyes a sisakjuk! Szinte az égbe szur. És milyen furcsák! Ezen a karácsonyon német lett ég és föld, valóság és mese: még a karácsonyi törpék is németül danolnak: — Oh Tannenbaum, oh Tannenbaum . . .

De szép ez a karácsony este! A nagy tisztáson most itt, most ott hangzik fel az ének, hétszer hét törpe énekel egy-egy tűznél és hétszer hét tűz ég most mindenfelé, messzi világító nagy lánggal. Nem is tűz az, — csak karácsonyi fenyő nagy, szép világossága. Az ég úgy, mintha tűz volna, még szinte melegít is . . . Hétszer hét tüzes karácsonyfal. És rajtuk mind csupa kis zászló: fekete, fehér, piros, fekete-fehér-piros: ezen a karácsonyon német lett ég és föld, valóság és mese, még a karácsonyi kis zászló is fekete-fehér-piros . . .

És most, most jönnek az ajándékok. Óh de jó is gyerekeknek lenni. A tűz körül száz meg száz lada és száz meg száz zsák, — bizonyosan mind csupa enkor, kalács, füge . . . És az a hosszú fekete-csöví játék? Az ágyu. Mintha igazi volna, egészen, mintha igazi volna. És az? Az egy, nem is egy, egész sor székér, némelyik olyan szép színes, piros-fehér-kék karikákkal, ökrök szarvas kezekkel ékes rajza, ökrök a fogatja is: messzi orosz földön, végtelen havas síkságokon döcög a kocsis. Aztán nagy patája, nehéz mekénybargi

nyit a megegyezésben, mint amennyit vesztenének a polgárháború révén kivított győzelemben. A kölcsönös megértésben van a béke, a

béke pedig a haladás előfeltétele. Béke legyen tehát velünk!

Ujvári

Aradi pártok — választások előtt.

(Kép a közeli politikai mozgalmakról.)

A magyar népköztársaság Kormányának a háború likvidációjánál a mostohagyerek szerep jutott. Csupán kellemetlenségekben van része, de meghallgatásra nem talál. Itába keres az entente-hatalmakkal való érintkezésnek különböző módjait: ridegen elzárkóznak előle, bizalmatlanok hozzá.

E bizalmatlanság oka leginkább az, hogy a népkormány mögött nem áll még népparlament. Amely tömör egységével és tekintélyével fedezze a kormány cselekedetét. Amely élő bizonyossága legyen annak, hogy a magyar népköztársaság mentes minden bolsevik tendenciától s hogy nem a szélsőségek ingatag talaján épült fel. De a népköztársaság igazságosság és a helyes értelemezett jogok oszlopain nyugszik. A kormánynak minden törekvése arra irányul most, hogy ezt a népparlamentet, mely a „nemzetgyűlés” címet fogja viselni, megalkossa, megválassza, egybehívja. A — hogyan? és miként? — a minisztertanácsoknak állandó tárgya.

Nem érdektelen azonban az sem: hogyan gondolkodnak a nemsokára bekövetkezendő választásokról az egyes pártok vezető férfiai? Az Aradi Közlöny munkatársa felkereste ma az aradi politikai pártok vezéreit s választ kért a következő kérdésekre:

1. *Hogyan készül a párt a közeli választásokra?*
2. *Kit vagy kiket akar a párt jelöltül jelöltetni?*
3. *Milyen lesz a pártok egymás közötti viszonya a választásokon?*

A válaszokat az egyes pártok neveinek alfabetikus sorrendjében közöljük.

I (A függetlenségi-párt.)

A függetlenségi párt elnöke, Prlegl István dr. a feltett kérdésekre a következőket mondotta:

— Pártunk tevékenysége egyelőre a szervezkedésben merül ki. Ez pedig bizonyos mértékben taktika, amely ugyebár, nem tartozik a nyilvánosság elé. A közeli választások dolgában egy kissé mindenki tájékozatlan, hiszen azt sem tudjuk még, hány kerület lesz Aradon? Hogy az elkövetkezendő választásokon nagy tömegek és nagy szereplők lesz, abban bizonyos vagyok, mert örvendő látom, hogy lassan felismerik a mi pártunk karakterét s félre-magyarázhatatlanul a függetlenségi pártot tekintik — magyar pártnak! Mi nem vagyunk elvetendő értelemben vett konzervatívok, de nem is vagyunk hível a természetellenes politikai ugrásoknak. Ragaszkodunk a történelmi igazságokhoz, tiszteljük a nemzet szép tradícióit s szeretnők megóvni a jogfolytonosságot. Hiszük is, hogy ezekkel az elvekkel pártunk folytonosan erősödni fog. A földbirtok reformnak hível vagyunk de — a tulajdonjog érvényben tartásával s az adóreformot a progresszivitás alapján óhajtjuk megoldani, de úgy, hogy az adózó termelőképessége továbbra is biztonságos. A vállalkozók szörnyű terhek ne csak a generáció megnyomóró terhel legyenek, áthárítandók azok, fokozatosan kisebb terhekként a jövőre is.

— Ami a személyi kérdéseket illeti, erről nyilatkozni időelőtti volna. Vannak ugyan ki-szemeltjeink, de a döntő szót a párt még nem mondotta ki.

— Ami a pártok közötti viszonyt illeti, hangoztatnom kell, hogy a radikális párttól mely elvi ellentétek választanak el bennünket, sokkal közelebb állunk a szociáldemokratákhoz kiknek sok életrevaló gondolatát mi is megvalósítandóknak tartjuk, de talán más eszközökkel s kevésbé rohamosan.

(A radikális-párt.)

Az aradi radikális párt elnökének, Zima Tibornak nyilatkozata a következő:

— Abban a véleményben vagyok hogy Aradon, általában az ország azon részein, melyekre más nemzetnek területi igényel is kiterjednek s melyeknek egy része megszállás alatt van — a választást a szokott módon lefolytatni nem lehet. Ennek a nehézségeivel a kormány is tisztában van. És amint értesültem: a tegnapi minisztertanácsán meg is találták valamilyen módját annak, hogy ezt a problémát hogyan lehetne megoldani. Ami a módot illeti, arról részletes információim még nincsenek, annyit tudok csak, hogy Arad nem fog külön képviselőt választani. A kormány megállapított egy területrészt, melybe Arad is beletartozik (ez az ugynevezett igényelt területrészt) s amely együttesen fog nagyobb számú képviselőt, számszerűen állítólag 25-öt választani. A választás proporcionalis alapon fog megtörténni s ilyen formán a kisebbség képviselője is biztosítva lesz. Ebből azonban — a választási

lovak, olyan bus a nagy-nagy fejük, ahogy állnak. Látnak a tűzbe. Akárha élének. És most két-két nagy tűz szemmel tíz nagy, autó szalad körül: — ha nem volna karácsony estéje, karácsonyi tüzek nem világítanak, meseheli népek halkán éneket nem énekelnének, esküdne az ember: ezek valódiak. És a gözös fűtől, sivit a kieresztett gőz: óh be szép játékok, óh be nagyon szépek! Óh szép karácsony este . . .

Most oldalt, a hegyek fölött kihujlik egy nagy vörös tányér, — azon tán tündérek a karácsony esti forró bort fogja felnyújtani . . . De nem: ez a hold. Ez valóság, ez nem ünnepi álom. Vörös köpenyű ledobja: nem hideg az éjszaka, — ezüst ruhájában fénykedik. Világos lesz tőle minden.

De hiszen: ez nem erdei tisztás, a ház nem magányos ház, a szakállas emberek nem a hófehérke törpe népe és lódkák, mákok, kocsik, ágyuk, autók, fűtülve szaladó vonat, — mind, mind nem álom, nem mese, nem játék, — valóság minden. Harcos német katonák állják körül tábortüzeiket és éneklük csoportonként a karácsony esti zsoltárokat szekereik, ágyuk, lerakott terheik mellett. Az autók a végtelen országuton szaladnak, messziről-messzire, a vasút a fal alatt fűtül, tolat. Minden változó.

Csak talán a karácsony, a nyomorúságtól megváltó isteni gyermek születése: az mese, az álom. Édes, boldog, szép álom. Jászol mellett születik, — ezernyi ezer jámbor álmot, ökrök, lovak, bárányok teznek neki tiszteletet jászola körül állván és míg fegyvereket, ágyukat, ödlök-lőszereket hurcolnak, forró lehelletükkel őt melegenetik mégis, az égi kiadót. Még gyermek, még tehetetlen, de megszületett bizonyonnyal a szegénység méhében s fekszik jászolában, ő, aki eljövendő lény . . .

technika bonyolultsága következtében — természetesen következik, hogy a választás megejtése után egy hét is eltelhetik, míg meg tudjuk, hogy kik lettek a győztesek. A kormány meghatározásait mindeztől csak nagy konturokban ismerjük, míg a kérdések nem tisztázódnak: szó sem lehet választási készülődésekről.

— Ép oly kevésbé lehet addig a jelöltek személyéről beszélni.

A radikális párt abban a helyzetben van, hogy a szociáldemokrata párttal egészen szoros fegyverbarátságot tart fenn; a Károlyi-párthoz való viszonyát az karakterizálja, hogy nem annyira a Károlyi-párthoz áll közel, mint inkább Károlyi Mihály személyéhez. Mindezekből az következik, hogy a három párt a választásokon meg fog egyezni. Annál is inkább, mert az ország mai helyzetében nem volna kívánatos nagy pártarcok fellángolása. A nemzetgyűlés választást a külpolitikai kényszer hatása alatt meg kell tartani és épen ezért igyekezni kell minél simábban és gyorsabban tul esni azon. Nem a választási harc a fontos, hanem a constituante létrejötte. Aradon a pártok helyzete az országos pártokétól eltérő helyzetet mutat. Ennek — véleményem szerint — csak személyi okai lehetnek, melyeknek természetesen az ország mai helyzetében deferátnok kell az ország érdeke előtt.

(A szociáldemokrata-párt.)

Az aradi szociáldemokrata párt egyik vezetője: Winkler József csak abban az esetben volt hajlandó nyilatkozni, ha a nyilatkozattételnél jelen lesznek: Bodnár Jakab pártelnök, Kravcsy Géza titkár és Csepely László pártvezetőségi tag. Munkatársunk felkérésére szívesek is voltak a nyilatkozatot végig hallgatni.

— A választásokra — mondotta Winkler — egyáltalán nem készülünk. Mert meggyőződésünk szerint egy olyan átmeneti időt fogunk élni, különösen itt Aradon, mely idő semmiképp sem lesz alkalmas arra, hogy a pártok közötti politikai harc a választási küzdelmekben újra feléledjen.

— Jelöltekről annál kevésbé nyilatkozhatunk, minthogy az aradi szociáldemokrata párt csakis a központi pártvezetőséggel egyetértésben határoz e kérdésben s akkor is titokban fogja tartani ezt közvetlenül a jelölés bejelentéséig.

— Ami a polgári pártokkal való viszonyt illeti, ezidő szerint nem mondhatunk egyebet, mint hogy a köztársasági kormányzat közvetlen programjának megvalósíthatása, valamint a társadalom rendjének és nyugalmanak fenntartása céljából, a polgári pártokkal átmeneti együttműködésben fogunk dolgozni.

EGYESÜLET

(*) Felhívás. Felhívjuk a rokant bajtársainkat, a hadiözvegyeket, valamint a hadiárvaikat, hogy ha a karácsonyi segítyt még nem vették fel, péntektől kezdve e hó 31-ikéig a városi adóhivatalban folytatólagosan fölvehetik. Az Aradi és Aradmegyei Rokantak Szövetsége.

(*) Meghívó. A Magyarországi Vasutasok Országos Szövetségének aradi csoportja a hó 26-án délután 3 órakor a városháza nagytermében alakuló gyűlést tart, melyre az Aradon és környékén lakó összes vasúti alkalmazottakat meghívja az előkészítő-bizottság.

Gambetta tábornok — a magyarokról.

(„A franciák tudják, hogy Magyarország kulturállam.”)

Gambetta francia tábornok, mint Temesvárról jelentik, tegnap kíséretével Bülléden tartózkodott, az ottani vadásztársaság meghívására. Bülléd lakosai elzászi és lotharingiai telepek leszármazottjai, most egytől-egyig derék magyar érzésű svábok. A vendégek tiszteletére rendezett vacsorán Gambetta tábornok érdekes és nekünk magyaroknak jóleső hangú felköszöntőt mondott.

Megköszönte a szíves fogadtatást és kijelentette, hogy nem volt rá elkészülve, hogy az olyan impozáns lesz, de most, amikor tudja, hogy ez a nép Elzászból és Lotharingiából származik, nem is csudálkozik rajta. Egyenek meggyőződve, hogy a franciák tudják, hogy Magyarország kulturállam, ahol ismerik a francia irodalmat és azt saját nyelvükre átültették.

Nem politizál, nem tudja, hogy a jövő mit hoz, kijelenti azonban, hogy ahová ő megy, ott nem fogja titkolni, hogy itt olyan országot talált, ahol olyan emberek élnek, akik méltán arra, hogy itt éljenek. Gratulál annak, akinek eszméje volt, hogy a tereen falait mezőgazdasági terményekkel díszítse. Ahol a mezőgazdaság ilyen magas fokra fejlődött, annak a népnek nem félti a jövőjét. Poharát a Bánát jövőjére üríti.

A vacsora után tánc következett, amelyből a francia tiszték is kivették a részüket. A társaság a legkedélyesebb hangulatban hajnalig maradt együtt. Kora reggel a francia tiszték a büllédi vadásztársasággal körvadászatra indultak, melyről bőzsákmánnyal tértek vissza.

Aradi építészek a városi mérnöki hivatal ellen.

(Ahol akadályozzák a szociális akciókat.)

Az aradi építészek között erős mozgalom indult meg a városi mérnöki hivatal ellen. Az a panaszuk, hogy most, amikor minden erővel arra kellene törekedni, hogy a háboruban haldoklásra ítélt építőipar valahogy föltámasztható legyen, a legilletékesebb fórum, a városi mérnöki hivatal nem tanusít megértést a helyzet iránt, sőt magatartásával a fölélesztést kísérelt elő is nehézségeket állít. Az aradi építészek azt hangoztatják, hogy ezen a helyzeten változtatni akarnak és az ünnepek után el fognak járni mindenütt, ahol a viszonyok megváltoztatására meg van a kellő akarat és hatalom.

Azt panaszolják elsősorban, hogy a városi mérnöki hivatal egyáltalában nem segíti elő a most égiszen aktuális szükségletek megteremtését, sőt — mint az Aradi Közlöny tudósítója előtt egyik legtekintélyesebb aradi építész kijelentette — mikor ezt a tervet fölvetették, akkor a legridegebb elutasításban volt részük.

— Már pedig — mondotta forrásunk — soha az életnek gyors és halaszthatatlan létesítése mellett mint az aradi lakásviszonyok, amelyek a várost megfojtással fenyegetik és hangosan kiáltják a fölülkébe a gyors segítség elkerülhetetlen voltát. A bürokráciának elég áldozatot hoztunk már, most jogaihoz kell juttatnunk a valóságot, az életet.

— Semmi érv nem lehet olyan erős mint az a tény, hogy Aradon rettenetes lakásínség van és meg van a mód a szükségletek világmegfőrtésére. Az ünnep után a tanácshoz beadandó memorandumunkban szakszerű részletességgel rá fogunk mutatni minden körülményre, amely a mi álláspontunkat és nem a mérnöki hivatalét igazolja és akkor majd kérjük is a sajtót, hogy ezt a nagy ügyet vegye támogatásába. Mert Magyarországon és így Aradon is addig az anarchia, a munkátlanság ellen nem lehet küzdeni, míg a lakás-kérdés nincs megoldva. Aradon ezenkívül erős nemzeti érdek is szól, amellyel, hogy a külvárosok magyar népe itt találjon lakóhelyet, különben — ezt bővebben magyarázni nem kell — kénytelen lesz a városból távozni és a magyar lakosság számát tetemesen csökkenteni.

— A lakásépítési akció ügyében kiadott kormányrendelet most még lehetővé teszi, hogy a város kizsájtása azokat a telkeket, amelyekre a gazdasági és konyhából álló, a legegyszerűbben építendő szükséglakások jöhetnek. Természetesen arra gondolunk, hogy nem a periferiákon, hanem a város belső részében kell építkezni, a horribilis számú és terjedelmű telkeken kell házakat létesíteni, hogy ezáltal sűrűsödjék a nagy közigazgatási költségeket fölemlesztő városi terület, mert ezáltal az adminisztráció olcsóbbá válik és a pótlódások csökken.

— Az sem lehet indoka az elzárkózásnak, hogy nincs anyag. Hirtelenében csak arra kell rámutatni, hogy a vilt Mitfelmann-féle, továbbá a Benold- és a keményítőgyár okszerűen ki nem használt, ugyszólván parlagon heverő épületei annyi anyagot nyújtanak, hogy azokból rengeteg szükséglakás kerülné ki. Ugy tudom, hogy az összes előmunkálatok elvégzésére az aradi építészek teljesen díjtalanul vállalkoznak, mert noha a maguk érdekeit is szem előtt tartják és munkához akarnak jutni, pótolni kívánják azt, amit a városi mérnöki hivatal elmulasztott. Tudjuk mindnyájan, hogy ebben a hivatalban alkalmazott építész például, noha másfél esztendeje idehaza van, egyetlenegy technikus munkát végzett — a katonai járványkórház barakkjának átalakítási terveit dolgozta ki — és idejének legnagyobb részét rekvírációkkal kellett töltenie, úgy, hogy most a város teljesen képtelenül áll minden olyan szociális problémával szemben, amelynek megoldásához elsősorban mérnökre, építésze vagy technikusra van szükség.

Meggyilkolt szerb főhadnagy

(A fosztogatások áldozatai.)

A krassószörénymegyét Krassóvermes községben tegnapelőtt vasárnap délelőtt véres kegyetlenséggel elkövetett gyilkosság történt, melynek egy tartalékos szerb főhadnagy esett áldozatul. Az áldozat Georgievics Jockó, akit Temesváron még a háboru előtti időből ismertek, mert a realiskolát itt végezte. A meggyilkolt külföldön végezte a kereskedelmi akadémiát, majd tanulmányai kiegészítése végett bejárta csaknem az egész világot. Igen sok nyelven beszélt és a háboru kitöréséig nagy hajózási vállalatoknál volt tisztviselő. A gyilkosságot krassóvermesi román parasztok követték el, akik ellen Georgievics vezette a vizsgálatot egy fosztogatási ügyben.

A november másodikáról harmadikára virradó éjjel nyomasztóan kifosztották Krassóvermesen Klein József kereskedő üzletét és lakását. Nagymennyiségű bort, pálinkát, céfret, ékszereket, értékpapirokat, ruhát és fohérműt vittek el. A kár körülbelül 350.000 korona. A kereskedő leánya, özvegy Steinitzerné bejött Temesvárra, hogy karhatalmat kérjen a szerb katonai parancsnokságtól. A szerb parancsnokság a legnagyobb készséggel állott rendelkezésre és hét emberből álló karhatalmat bocsátott rendelkezésére. A szerb katonák Georgievics

... József tartalékos főhadnagy vezetése alatt még a múlt hét csütörtökjén mennek ki Krassó-
vermes községbe. Érdekes, hogy Georgievics
únként vállalkozott az expedícióra annál is in-
kább, mert többek között románul is beszél.

Krassóvermesen megkezdtek a nyomozást
és le is tartóztatták Czárán Juont, ennek két
fiát és Popeszkú Kosztát, mint főkolompusokat.
Négy napon át házkutatást tartottak és a rab-
bott dolgok legnagyobb részét meg is találták.
Tegnapelőtt, vasárnap délelőtt is folyt a totte-
sek kihallgatása a község házában, mikor Geor-
gievics kijelentette, hogy néhány percre átmeny
a görög katolikus templomba misét hallgatni.
El is indult a templom felé, de alig télt el pár
perc, mikor megjelent a község házában egy ro-
mán paraszt és jelentette, hogy Georgievicset
orozva leüjtötték. Hogy hogyan történt a gyil-
kosság, annak részleteit a megindított szigorú
vizsgálat lesz hivatva kideríteni.

Az új választások.

(Nem jelöltekre, hanem pártokra történik a
szavazás.)

Budapestről jelentik: A tegnapi miniszter-
tanács tárgyalta a választás kérdését. A tár-
gyaláson résztvett dr. Rédey József, aki a
belügyminiszter megbízásából elkészítette a
proporcionális választói jogi tervezetet. A mi-
nisztertanácsban megállapodtak a választási el-
járásra nézve, amely a proporcionális választá-
si rendszer szerint fog lefolyni. Dr. Rédey
József a választási eljárásról tudósítónak a
következő felvilágosítást adta:

— Mindenek előtt az eddiginél jóval na-
gyobb kerületekre fogjuk felosztani az orszá-
got, hogy minden kerület több képviselőt küld-
hessen. Lesz egy szavazóhivatal, amely előtt
szavazócédlákkal szavaznak a választók. —
Előzőleg jelölteket ajánlanak az egyes pártok.
A jelöltekről listát készít a hivatal és a sza-
vazó-listára az összes jelölteket rányomtatják
egymás alá. Az egyes pártok jelöltjei egymás
alá kerülnek és sorszámokkal látják el őket. A
sorszámolás az egész országban egyforma
lesz. Így például az első sorszám alatt lesznek
a Károlyi-párt jelöltjei, a második sorszám
alatt a szociáldemokrata-párt jelöltjei, a har-
madik sorszám alatt a radikális párt jelöltjei
és így tovább a szerint, hogy hány párt állít
jelöltet. E mellett az eljárás mellett az analfa-
béták is szavazhatnak.

Ha a szavazás így a pártokra megtörténik,
akkor a szavazatszedő bizottság beküldi a sza-
vazó-lapokat a számláló hivatalnak, ahol pár-
tok szerint csoportosítják a listákat és meg-
számlálják azokat. Erről jegyzőkönyvet vesz-
nek és azt a szavazó-lapokkal együtt felter-
jesztik a választási főhivatalhoz, amely számlá-
lókát alkalmaz. Az arányosság megállapítása
matematikai művelet.

— A mandátumok felosztása e szerint az
arány szerint történik és a listák szempontja az
irányadó. Ha például egy kerületben leadott
szavazatok összegéből a leadott szavazatok
szerint öt mandátum esik a Károlyi-pártra, ak-
kor a listán felsorolt Károlyi-pártiak közül az
öt első kap mandátumot. A kerületek kérdése
még nincs tisztázva. Ezt a munkálatot most
végzi egy bizottság a belügyminiszteriumban.
A választásokat 3—4 hét múlva megakarja
tartani a kormány.

Demokrata világ a főispánnál.

(Nincsenek „benfentesek”. — Számúzték a bürokráciát. — Akták helyett telefon. — csak a
vármegyei hajdu nem demokrata.)

Méltóságos főispán — tekintetes vármegye!
Régi, de nem jó idők titulusai, még a fülünkbe
csengenek. A főispánság azonban ma nem méltó-
ság, hanem nagyon súlyos szolgálat és a vár-
megyét ma nem csak címezik tekintetesnek, ha-
nem minden bajára csakugyan tekintettel is
vannak.

Dr. Varjassy a népkormány képviselője és
hivatala néphivatal a szó tegigazabb értelmében.
Ezt ma mindenki tudja Aradon. A városi tükár,
aki azelőtt ügyvédember volt, nem egyszer só-
hajt fel mélabusan:

— Hej, ha ennek a sok embernek költség-
jegyzéket küldhetnék!

De ha nem is kapnak az ügyfelek költség-
jegyzéket, eljár a főispán az ügyekben, mintha
csupa nagypénzü kliensről volna szó. Jönnek
oda minden elgondolható kérelemmel. Az egyik
állásra pályázik, a másik cípőutalványt kér, a
harmadiknak valami honmentő gondolata van,
azt szeretné a kormány tudomására hozni. Jóval
a kormánybiztos-főispán érkezése előtt megtelik
a tükári szoba. Prémis bundás megyei urak kö-
zött fekete kendős hadiözvegy, fényesre kopott
szövetű gérokkos közalkalmazott, tollas kalapa-
urnó és gyűrött egyenruhájú katona szorong.
Igy festett mindég a nagyurak előszobája, de a
várakozók arcán ott ült az a szorongó aggoda-
lom, amely bensőjüket metöltötte: vajjon meg-
hallgatják-e igaz ügyemet, vajjon kegyesen fo-
gadnak-e? És míg azelőtt... csak a benfentesek,
csak az atyafiságra támaszkodók mosolyogtak
biztos öntudattal az előszobában, csak arra és
csak addig várva, míg az ajtó feltárul, hogy „so-
rok-kívül” fogadhasanak, addig ma a kormány-
biztos előszobájának bizalommal teljes barátság-
os levegőjében csak az feszeng nehezen palástol-
ható izgalommal, aki valami régi módi protek-
ciós dologban jött. Mert ilvenek is vannak. An-
nak az osztálynak öntudatába, amely ezelőtt az
ország kis és nagy dolgait intézte, annyira be-
idegződött az a felfogás, hogy a főispán azért
van, hogy az atyafiság, komaság, szomszédság
ügyes-bajos dolgait eligazítsa, hogy még ma is
sokan felkeresik a főispánt legsajátabb kicsinyes
magánügyeikben.

A minap egy megyei urfi, aki látogatába ké-
szült valahova, fenntartott fülkét óhajtott magá-
nak biztosítani a főispán utján. De a nép is
nehezen érti meg az idők változását. Hány hadi-
segélyes asszony, aki fütellen szobában fagyasko-
dik árvaival és aki eddig valami pecsétes írás
hiánya miatt jogos járandóságához hozzá jutni
nem tudott, jön fel a hivatalba és amikor szépen
betessékelik, ülőhelylyel kínálják, révetegen néz
a finom karosszékre és bátoritanul kéri:
„Csakugyan jó helyen járok? A főispán urat ke-
resem!”

És csakugyan jó helyt jár, mert ott nem a
pecsétes írást nézik, az a nagytakarítás, amelyet
a népkormány az országban tervez, az aradi kor-
mánybiztosi hivatalban már megtörtént: onnan
már kiséprülték a bürokráciát. „Ad Aeta” ma
már nem tesznek semmit — csak a régi kormá-
nyok azon fölterjesztéseit, melyek címek és ki-
tüntetéseik adományozására vonatkoznak.

Ma nincs „megfelelő elintézés céljából való
áttétel” — ma mindent mindjárt „megfelelőleg”
elintézik. És nem sűrűn telelri kutanyokba,
ahol fölnt azt mondják, hogy „Nagypolitikai”
Minister Ur, kegyelmes utam és úgy végzik,

hogy „mind ezekre való tekintettel bátor vagyok
azon tiszteletteljes kérelmet terjeszteni kegyes
színe elé, hogy...” — hanem telefonon.

Három telefonállomás a megyénél és három
a városházán egész nap csilingel.

— Halló Román Nemzeti Tanács...! Halló
Rendőrség!...! Halló Minister ur!

És telefondrótok viszik a rendeletet és hoz-
zák a jelentést, közvetítik a kérelmet és mind-
járt elhozzák válaszként az elintézt. Nincs ak-
ta, nincs iktatószám, nincs pecsét és nem kell ra-
gasztani bélyeget! Ha pedig valami üzenet rossz
címe ment, hát egyszerűen átkapcsolnak. Milyen
egyszerű, milyen gyors, az ember csak azon cso-
dálkozik, hogy már régen nem így volt.

Azaz, hogy az öreg Pál bácsi, a vármegyei
hajdu, aki már annyi főispánt szolgált, azon cso-
dálkozik, hogy hogy is fordulhatott a dolog
ilyenre? Ó már csak a régi rend embere marad.
Ó nem érti azt a lázas munkát, ami ma az ezelőtt
oly előkelően csendes hivatalban folyik. „Hát
ma este is lesz ülés?” dohog az öreg nap-nap
mellett, ha estéről-estére hivatalos órák kivüli
időben is dolgozni látja a hivatalt. Nap-nap
melletti csodálkozásával mintha azt mondaná,
hogy bizony minden ilyen munkát csak kivéte-
lesnek ismer el. A tükárnak is csak a régi mó-
don jelenti be az érkezőket. Így:

— Egy kis zsidó van odakint!

A jovialis tükár pedig belemosolyog a szá-
kállába és elgondolja, hogy majd megszokja az
öreg ezt az új világot, amikor nem úgy tesznek
különbséget az emberek között, hogy kicsi-e,
vagy nagy, hogy zsidó-e, vagy protestáns, ma-
gyar-e, vagy román...

MŰVÉSZET.

HETI MŰSOR:

Szerda délután Boszorkány. Szerda este
Vasgyáros. Csütörtök este Cigánybáró. Péntek
Médi. Szombat d. u. II. József. Szombat este
Médi.

Ma nyílik meg a Modern Kabaré. Élénk
érdeklődés előzi meg a Modern Kabaré mai
megnyitóját, amelyre a jegyek nagyrésze már
elővételben elkelt. A kabaré társulat tagjai Hé
dervary Gitta énekesnő, Dernay Erna előadó-
nő, Molnár Paula szubrette, Tábori Elly át-
váltó táncosnő, Ella Frölich tánckréációkkal
Návay Ilonka előadó, Finián zenehumorista,
Ballay Béla tánckomikus és Nádas Lajos dal-
énekes nagyszerű műsorral szerepelnek, úgy
hogy a megnyitó-este előreláthatólag zajos
sikert hoz a nívós társulatnak. Kacagató bo-
hózatok gazdagítják a pompás műsort, amely
csütörtökön és a következő napokon is színre
kerül. Csütörtök délután fél 4 órakor mérsé-
kelt helyárrakkal teljes esti műsor. Az esti elő-
adás fél 8 órakor kezdődik. Jegyek válthatók
a kabaré pénztárában.

A színházi iroda hírel. Négy délutáni elő-
adás lesz e héten a legkiválóbb színművekből
összeállítva. Szerdán délután a Boszorkány
színmű, csütörtök délután a Vasgyáros, szom-
bat délután Jókai Aranyembere kerül színre.
Ezen előadásokra a jegyek már kaphatók a
színházi pénztárnál. A Médi, Schubert halha-
talan zenéjének második darabja a Médi fog-
lalkoztatja két hét óta a színház énekes sze-
mélyzetét. A darab péntek, szombat és vasár-
nap kerül színre és a rákövetkező hét minden
napján hérietben szintén a Médi kerül színre.
A főszerepeket Horváth, Rontay, Kiffer, Szász
Anna, Benkőné, Barics, Gyöző, Várnay, Gö-
mör, Lugossy és Faludy Dodó játsszák. —
Előkézületben Szökimondó asszonyosság, Vig
özvegy, Korneville harangok, Válás után. —
Kiffer Luiza hosszú betegsége után Médi-
ben kezd meg szereplését.

Kolozsvárt megszállták a románok.

A magyarság szomorú. — A románok megszegik a fegyverszüneti szerződést, ha lefegyverzik a nemzetőrséget.)

Kolozsvárról jelentik: Ma reggel 9 órakor jelent meg az első reguláris román csapat által előre küldött lovas járőr Kolozsvár utcáin. A román lakosság hangos *Hurrá!* kiáltásokkal fogadta a bevonuló járőrt. Dél előtt 10 órakor érkeztek meg a környékbeli román községek küldöttel, hatalmas román trikóval vonultak be a városba és Nagyromániát éltették. A Mátyásszobor előtt állt fel félkörben a román intelligencia és a városban levő román tisztikar.

Dél előtt 11 órakor kezdődött meg a román csapatok bevonulása hangos zeneszóval. Az apahidal állomásról, ahol összpontosították Marosvásárhelyről, Tordáról és Désről a Kolozsvár felé induló román csapatokat, gyalog jöttek be a városba. A román nemzeti tanács küldöttsége elölük ment és velük együtt jött be Kolozsvárra. A menet élén *Neculcea* tábornok és *Kerescu* ezredes jöttek a tisztikarral. Utánuk a megszálló csapatok a 16. ezred zászlóalával. A tiszték a Mátyás király-szobr elé mentek, ahol üdvözlő beszédekkel fogadták őket.

Az első beszédet *Prosecka* Tulliusz görög kéleti esperes-mondotta, aki örömmel üdvözölte testvéreit a város falai között és megáldotta a seregeket. Utána a görög katolikus egyház képviselője, dr. *Simu* mondott üdvözlő beszédet, majd *Frantia* Ámos bankigazgató beszélt a tisztékhez. Utána *Pop Béla* főhadnagy a román nemzeti gárda, *Delida* őrnagy neje a román asszonyok és dr. *Dantea* főhadnagy az egyetemi hallgatók nevében üdvözölte a megszálló csapatokat. Az üdvözlő beszédekre *Neculcea* tábornok ezeket mondotta:

— Most már egyek vagyunk. Kéz a kézben dolgozunk tovább. Üdvözlöm és örömmel köszöntöm azokat az anyákat, akik olyan férfiakat szültek, hogy a mostani időt megérhették.

Beszédét Nagyrománia, Ferdinánd király és a román nép éltetésével fejezte be. Utána *Kerescu* ezredes hangsúlyozta, hogy a román nép jószívű, becsületes nép. Felhívta a román népet, bizonyítsa be az ellenség földjén azt, hogy mindig igazságosan és becsületesen járt el. Legyenek méltók arra, hogy szabad és független ország fiai lehetnek.

A megszálló csapatok ezalatt a Mátyás király-téren állottak fel. A városba elsők a 16. ezred vonult be. Élén egy lovaskülönítmény haladt, majd az ezred zenekara, utána egy géppuskás század, magyszámu tüzérség és trépa. A felvonulás majdnem két óra hosszal tartott. A felvonulás alatt a nép a járdán helyezkedett el és minden egyes parancsnokot *Hurrá!*-val üdvözölt.

A magyar nép hangulata Kolozsvárt rendkívül nyomott. Az 1848-i eseményeket emlegetik, amikor ugyancsak karácsony előtti napon vonultak be az ellenséges csapatok. A magyarok közül az utcákon nagyon kevesen járnak, ezek is leszedték a nemzetiszínű kokárdát, nehogy ebből is összeütközés keletkezzen.

A helyi románok a román tisztikar részére lefoglalták a Newyork-szállodát. Ma délután 300 terítékű bankettet rendeztek a megszálló csapatok tiszteletére. *Haller* Gusztáv polgármester, aki a megszálló csapatok elé ment, üdvözlő beszéddel fogadta a románokat és biztosította *Neculcea* tábornokot, hogy a közrendet a fő kormánybiztosság fenn tudja tartani. Kérte, hogy a fegyverszüneti szerződést tartsák be és a rendező felelős közegeket

nefegyverezzék le. Végül kérte, hogy viselkedésük jóindulattal a város lakossága iránt.

A polgármester felhívást adott ki, amelyben nyugalomra inti a lakosságot és figyelmezteti a román tábornok kijelentésére, hogy *minden fegyveres ellenszegülést vagy a kiadott parancsok elleni renitenciót rögtönítélő bíróság útján halállal büntet meg.*

A román csapatok parancsnoka előzetesen megüzente, hogy a színházban játszhatnak, a mozik is tarthatnak előadásokat, csak az alsóbb rangu dalcsarnokokat és pálinkaméréseket zárhatja be.

Katonaélet a néphadseregben.

(Színes szalagok a sapkán. — A napi zsold. — Szabad poltízalán. — Bizalmiértiák katonatandcsok. — Tilos az oldalfegyver. — Szabad a civil ruha.)

A november első napjaiban lezajlott nagy forradalom, amely elsöpörte a Habsburgok trónját és amely alkotó elemekre bontotta a rozoga összetételű monarchiát, megölelte volt egyszerszínűt a volt monarchia hadseregének is. A népköztársaság kikiáltásának napjával, ebben a ritka lélekemelő pillanatban végérvényesen eltűnt a közös hadsereg s a világ minden harcterein rettegett honvéd elnevezés is csak a történelem lapjai számára maradt meg, hogy helyet adjon egy új, életérős intézménynek, a népköztársasági hadseregnek.

Ma minden magyar katona, a magyar népköztársaság katonája, aki tudja, hogy a szolgálatot amit teljesítenie kell, valóban megkívánja a haza érdeke. Természetesen a néhány hetes fiatal hadsereg most még az ujjaszervezés napjait éli s így még nem is alakult ki igazi formája és teljesítő képessége, de már több helyen, több ízben adta rátermettségének tanujelét az elvégzendő feladatok keresztül viteleiben.

Aradon, amin az ország többi városában is, lázasan folyik a csapatok ujjaszervezése. — Városunkban a helyőrség jelenleg *hét századból áll*, amelyeknek létszáma a konszolidálatlan viszonyok miatt állandóan változó. Az egyes századok a Kossuth-utcai kaszárnyában és iskolákban nyertek elhelyezést. Miután teljesen egyöntetű uniformist az idő rövidsége és a hosszas háború miatt nem lehetett rendszerezíteni, a könnyű felismerhetőség céljából minden századnak van egy színe, s a század tagjai ilyen színű szalagot viselnek a sapkájukon. — Ezért láthatunk fekete, kék lila, zöld, vörös, rózsaszín és fehér színű szalagokkal díszített sapkájú katonákat sétálni az utcákon.

Az új hadsereg katonáinak gazdasági, szociális és jogi helyzete is teljesen elüt a régi rendszertől. Ma minden közlegény, aki szolgálatot teljesít, körülbélül napi 15 korona zsoldot kap, ami megmagyarázza azt is, hogy az aradi helyőrség katonái miért nem akarnak karácsonyi szabadságra menni. A tiszték száz százalékkal felemelt fizetést kapnak. Minden katona szabadon gyakorolhatja politikai jogait, szabadon nyilváníthatja politikai meggyőződését, tagja lehet bármelyik politikai pártnak.

A régi kihallgatási rendszer megszűnt. A tiszt ezentúl csak vezetője, de nem tejhatalmu jutalmazója és büntetője embereinek, e helyett minden század titkos szavazással öt *bizalmiérti* választ; egy tisztet és négy legénységi

Az esetben, ha *Kerescu* ezredes ragaszkodnék a csendőrség és nemzetőrség lefegyverzéséhez, a magyar katonák *Fényes László*nak adják át fegyvereiket és ő adja majd át azokat a románoknak. A nemzetőrök tegnap küldöttségileg jártak *Fényes László*nál, hogy *ők nem fogadják a fegyvert letenni*. *Fényes* megmagyarázta nekik, hogy erre szükség van, hogy ezzel ország-világ előtt megmutassuk, hogy

a románok nem tartották be a fegyverszüneti szerződést.

A hatóságok a megszállás ellenére a helyükön maradnak. Kolozsváron marad a Magyar Nemzeti Tanács is és a magyar kormány két küldöttje: *Fényes László* és dr. *Rónay Zoltán* is. A román csapatok megérkezésük után azonnal megszállták a postát és így Kolozsvárral *megszakadt a telefonösszeköttetés.*

Állományt, akik a századparancsnokkal együttesen megbeszélnek a legénység ügyes-bajos dolgait. A századok bizalmiérti testülettel alkotják a magvát az egyes katonatandcsoknak. A fenyítő jogot a zászlóaljankint alakított esküdtszék gyakorolja. Van külön tiszti és külön legénységi esküdtszék. A büntetteket elkövető katonákat átadják a polgári bíróságoknak.

A kölcsönös katonai tisztelgés kötelezettsége is megszűnt. Az új rend szerint a szolgálatban levő katona tartozik előírás szerint köszönteni minden felebbvalóját, szolgálaton kívül pedig csak közvetlen előjáróját. Ugy a tisztnek, mint a legénységnek *tilos szolgálaton kívül oldalfegyvert viselni*, de meg van engedve amint az más államok hadseregeiben már régen szokás, szolgálaton kívül a polgári ruha használása.

A századok egész napi tevékenysége ma az őrszolgálatban merül ki, úgy, hogy a tisztnek még nem is volt alkalmuk keresni a megbarátkozást embereikkel, még nem tudtak teljes meggyőződést szerezni arról, hogy szükség esetén vajon teljesen megbízhatnak-e az alájuk rendelt katonákban. Egyes esetek azt bizonyítják, hogy e tekintetben nincs aggodalomra ok.

Mosolyogva beszélte el az egyik századparancsnok főhadnagy, hogy amikor századát az eskütelére kiakarta vezetni a kaszárnyából, egy oldalfordulatot vezényelt, amit a század rosszul hajtott végre.

— Ebben a pillanatban — mondotta a főhadnagy — önkéntlenül kiszaladt a számon a „viszakozz” szó, s csak már amikor mondtam, akkor jutott eszembe, hogy számárságot követtem el, mert ha a legénység szekirozásnak minősíti eljárásomat, megtagadja az engedelmességet és én csufosan felsülök az egész kaszárnya előtt. Azonban nem így történt, a század visszatért eredeti állásába és újabb vezényszavamra, minden hadseregére elfismerésre méltó precizitással hajtotta végre parancsomat.

Ugyancsak szép példáját mutatja az önfegyelmélettségnek a néhány nappal ezelőtt egy vak hír folytán keresztül vitt riadó, ami bebizonyította, hogy Arad város polgársága nyugodtan bízhatja életét és vagyonbiztonságát a város helyőrségére.

HIREK.

Russka — Krajna.

(Autonómiát kaptak a ruthének.)

Budapestről jelentik: Ma lépett életbe az 1918. évi X. néptörvény a Magyarországon élő russzin (ruthén) nemzet autonómiájáról. A törvény kimondja, hogy a Magyarországon élő ruthén nemzetet saját beligazgatásának, igazságszolgáltatásának, közoktatásának, közművelődésének, vallása gyakorlásának és nyelve használatának körében mind törvényhozási, mind kormányzási tekintetben önrendelkezési jog illeti meg, továbbá Maramaros, Ugocsa, Bereg és Ung vármegyék ruthén lakta területeiből Russka-Krajna néven autonóm jogterület (kormányzósági terület) alkottatott, Zemplén, Sáros, Abauj és Szepesvármegyék ruthén lakta területeinek közjogi rendezése az általános békekötésig függőben marad.

Russka-Krajna határait a nemzetközi békekonzferencia döntéséig ideiglenesen a magyar népköztársaság és a Russka-Krajna által küldött vegyes bizottság állapítja meg. — A Russka-Krajna minden autonóm ügyét saját szervei intézik, a magyar népköztársasággal közös ügyekben közös szervek járnak el. A Russka-Krajna kormányzati szerve a russka-krajnai miniszterium és kormányzóság. Russka-Krajna miniszteriumának székhelye Budapest, a kormányzóság székhelye Munkács. — Russka-Krajnában a nem ruthén nyelvű lakosság helyhatósági és kulturális autonómiája biztosítottatik.

— Az „Aradi Közlöny” legközelebbi száma a karácsonyi ünnepek miatt december 28-án, szombaton a szokott időben jelenik meg.

— Lapkihordóknál előfizetési — büntetőeljárás. Az aradi lapok kiadóhivatalai több vizsgálónak jöttek nyomára. Egyesek a kiadóhivatalok megkerülésével, a lapkihordóknál veszik vagy rendelik meg a lapot. Ez tiltott cselekmény, mely súlyos büntetést von maga után: az illető orgazdaság büntetésebe esik. Figyelmeztetjük tehát a közönséget, hogy lapot vásárolni vagy előfizetni csak az illetékes kiadóhivatalokban, vagy az erre feljogosított hírlapelárusító üzletekben szabad. Aki a lapváltások megkötésében bárkinek segítségét nyújt, büntetéses.

— Kunfi Zsigmond kultuszminisztersége. Budapestről jelentik: A tegnapi esti minisztertanács dr. Apáthy Istvánnak felajánlotta a kultuszminiszteri tárcát. Apáthy ma délelőtt bejelentette a kormánynak, hogy a tárcát nem vállalja. Politikai körökben elterjedt hírek szerint a miniszterelnök Kunfi Zsigmond népjóléti és közmunkaügyi minisztert fogja felkérni a kultusz-tárcá elvállalására. Abban az esetben, ha Kunfi elvállalja a tárcát, a népjóléti és közmunkaügyi miniszterium élére egy másik szocialista politikus kerül.

— Új külügyi államtitkár. Budapestről jelentik: A Politikai Híradó jelenti: A kormány dr. Kluzsinszky Károlyt, az igazságügyminiszteriumba beosztott kuriai bírót nevezte ki a külügyminiszterium államtitkárává. Az új államtitkár a külügyminiszterium jogügyi osztályát fogja vezetni.

— A szerbek megszállták a Muraközt. Nagykanizsáról jelentik: A szerbek ma megszállták a Muraközt. Bevonultak Csáktornya-ra és Kiszabadkára. Hír szerint a nagykanizsai katonaság utasítást kapott arra nézve, hogy ne szegüljön ellen, ha a szerbek Nagykanizsát is megszállják.

— Felelemlik a nyugdíjakat. Budapestről jelentik: A minisztertanács december 21-én elhatározta, hogy a nyugdíjasok és nyugbereknek, valamint az állami alkalmazottak árva- és özvegyeinek nyugdíját felelemli. Az erre vonatkozó rendelet ma jelent meg a hivatalos lapban.

— A román kormány lefoglalja az erdélyi aranybányákat. Bukarestből jelentik: A román kormány elhatározta, hogy az aubrúnyai, körösbányai és vöröspataki bányákat lefoglalja. Bukarestből már tegnap elindult egy bizottság átvételére. Itt említtük meg, hogy dr. Varjassy Lajos kormánybiztos Déváról ma azt az értesítést kapta, hogy a román csapatok Brádot még nem szállták meg. A hunyadme gyei megszálló csapatok még mindig Branyics kánál állanak.

— Olaszország háborúja készül Jugoszlávia ellen. Laibachból jelentik: A Slovenska Narod jelentése szerint az olaszok Krajna, Karintia és Görz számos helyén drótsövényeket húztak és betonállásokat építenek úgyih számra. Úgy látszik, hogy az olaszok komolyan készülnek az osztrákok ellen.

— Összeül a szerb nemzetgyűlés. Belgrádból jelentik: Szerbia felszabadítása óta holnap ülésezik először a szerb nemzetgyűlés.

(Szomorú karácsony.)

Ezer esztendőös öröm- és bánatteli mult, dicsőség és kétségbeesés után ma van a magyar népnél a legszomorúbb karácsonya. Ezen, az emberiség egyik legszentebb ünnepén, amikor a végtelen magasságból leszáll közénk a szeretet angyala, hogy melengető karjaival átölelje a föld minden népét, a mi szomorú hazánk felett szeretet helyett a sötét gyűlölet terjeszti ki félelmetes szárnyait. Ezen a karácsonyon, ahelyett, hogy megvilámlának a szívek és észszárados szokás szerint az emberek a szeretet jeléül ajándékokkal kedveskednének egymásnak fölünk mindenki el akar valamit venni. A karácsonyfák gyertyáscskái is gyéribben gyultak ki ma este a házak ablakai megett, mintha csak jelezni akarnák a szomorú változást, hogy a legszebb karácsonyfákat, az örökzöld sugár fenyőket, amelyek koszoru gyanánt övezik szép hazánkat, Magyarország határainak pompás fenyves erdeit falánk szomszédaink tartják megszállva. Sötét az égbolt is ma, hó helyett lassu eső permetezik fejünk felett, mintha nem akarna kiderülni soha. Bármerre pillantunk, bármit hallunk, minden sötétség, minden vigasztalanság s mégis él bennünk valami, ami azt sugja, hogy leszáll még a földre, szeretetét elhozni számunkra a magyarok angyala is és születik egy megváltó, a ki megszabadítja szenvedéseitől ezt az agyonkínzott nemzetet. Nem tudjuk, mi táplálja bennünk oly megingathatatlanul ezt a reményt, talán az az oly találó passzusa a magyar történelemnek, hogy: „Megbűnhődte már e nép a multat s jövőjét”, de él bennünk a biztató tudat s ezt bátran világgá is kiáltjuk, amikor kívánjuk minden magyarnak: hogy adjon az Isten szebb karácsonyt jövő esztendőre.

— Tóttössy Géza meghalt. Ma este hét órakor hosszas szenvedés után elhalt Aradon 63 éves korában dr. Tóttössy Géza államkincstári jogügyi főtanácsos, az aradi államkincstári ügyészség főnöke. Az elhunyt főtitkár 24 éve állott az aradi kincstári ügyészség élén s így a halál a város egyik legrégebb, mindenki által ismert polgárát ragadta ki az élők sorából.

— A károsult kereskedők segítése. A forradalom első napjaiban Aradmegyében több kereskedőt kifosztottak, akik a Kereskedelmi és Iparkamara útján a kormányhoz fordultak kártalanításért. Miután a felterjesztésre mind- ezideig válasz nem érkezett, az aradi Kereskedelmi és Iparkamara a kereskedelemügyi miniszteriumhoz fordult, ahonnan Méhay Kálmán államtitkár azt a választ adta, hogy a kamara alakítson egy bizottságot a károk megállapítására s ennek alapján a kormány kártalanítani fogja a kereskedőket egyelőre legalább is részben, vagy ha ez sem megy, akkor gyors segílyt utal ki a számukra.

— Barabás Béla megváltik a Felebarát kéz-alaptól. A háborus szenvedések enyhítésére létesült ez az alap, mely dr. Barabás Béla volt főispán nevével forrt össze. Arad társadalmának nemes szívét dicséri az a tény, hogy százezer koronával nagyobb az az összeg, melyet a szegények, elesettek hozzátartozóinak támogatására fordított. A rokkantak segítésére egy összegben 25.000 koronát bocsátott dr. Varjassy Lajos kormánybiztos rendelkezésére. Ezen kívül mintegy 5000 koronát fordított havonta pillanatnyi segélyek alakításában a szűk séget szenvedők támogatására. Az alap anyagi helyzetét megengedi, hogy a tél folyamán ezt a munkáját folytassa. Az alapra érzékeny veszteség lesz megalkotójának, szorgalmas munkásának visszavonulása. Barabás Béla volt főispán legnagyobb szeretettel intézte az alap ügyeit. Most azonban a körülmények változása arra az elhatározásra bírta rá Barabás Béla volt főispánt, hogy megváltja az „Felebarát Kéz” ügyeinek intézésétől, az alap ügyeinek gondozására Lócs Rezső polgár mestert kéri fel, aki bizonyára vállalni fogja ezt. Azok, akik élvezték az alap meleg, segítő támogatását, megnyugodva vehetik tudomásul e változást, hogy Barabás Bélát e munkában jól megválasztott utód, Lócs Rezső polgármester fogja felváltani, akit az emberszeretet nemes munkájában kifejtett régi tevékenysége is predestinál e tisztségre. Barabás Béla munkájáért nemcsak a szegények háliját, hanem minden igaz ember megbecsülését érdemelte ki.

— Eljegyzések. Magyar Zoltán tart. vadász hadnagy eljegyezte Györgyová Gzikét Aradról. — Helny József uradalmi intéző eljegyezte Schik Pankát, Ritter von Siegesberg Schik Emil, a gróf Károlyi-uradalmak jószágkormányzójának leányát, Fehérvárcsurgon. — Balla Hajnit, Balla Frigyes festőművész leányát Aradról eljegyezte Trepper Jenő, a Gyöngyösi Könyvnyomda és Papirkereskedés r. t. igazgatója. (Minden külön értesítés helyett.) Krebs Zsolt Aradról eljegyezte Sternlicht Manó Temesvárról. (Minden külön értesítés helyett.) — Kunos Sándor művezető és Kresz Rózsika jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.) — Nemesszegi Polgár Géza fővárosi tanár eljegyezte Joanovits Erzsikét.

— Változás a közlelmezési vállalat vezetésében. Az aradi munkásság körében bizalmatlanság nyilvánult meg Halmos Dezsőnek, a közlelmezési vállalat ügyvezető igazgatójának működése ellen különösen amiatt, hogy a polgárság minden rétegét nem részesítette kellő elbánásban. Lócs Rezső polgármester indítatva érezte magát, hogy Halmost felmentse állásától. Mindaddig, amíg olyan ember kerül a vállalat élére, aki a polgárság és munkásság osztatlan bizalmát bírja, ideiglenesen Lévai Ignác tisztviselő vezeti a vállalat ügyeit. A magunk részéről nem csodáljuk, hogy Halmos Dezső exponált állásában a mai viszonyok között nem tudott minden igényt, akár jogos, akár jogtalan volt az, kielégíteni. Minden- esetre sajnálatos, hogy a vállalat agilis ügyvezetője, aki a város közlelmezését rendbe hozta, kénytelen volt távozni arról a helyről, amelyet legjobb tudásával és tehetségével töltött be.

— Budapestben megszüntetik a gázszolgáltatást. Budapestnek szénrel való ellátása tudvalevőleg minimumra redukálódott. Most ujabban a románok elkobozták Lupényból a fővárosba irányított szénküldeményeket, a csehek ellopított széntárgyalások pedig eredménytelenül végződtek. A meg nem szállott területek szénüzemeinek a karácsonyi ünnepek alatt nyolcnapos szünet lesz és így még e hét folyamán a gázgyár lezárja az összes gázcsapokat és kénytelen megszüntetni a gázszolgáltatást, a szüneteltetés nemcsak a magánháztartásokra, hanem az összes ipari üzemekre is kiterjed.

— A temetőkre vezető utak. Az aradi temetésrendezők ma beadványban arra kérték a városi tanácsot, hogy a temetőkre vezető utakat, az Urbán Iván-utca, a Fásor, a Hindenburg-ut, a Varjassy József- és Kossuth-utakat sürgősen javíttassa, mert az utcák oly rossz- szak, hogy nagy gyászokcsikkal arra járni veszélyes.

— Rendőrök és Alfizok véres harcra. Budapestről jelentik: A fővárosi rendőrség erkölcsrendészeti osztályára tegnap bevitték nyolc rendőri felügyelet alatt álló nőt. Ma reggel az O-utcában levő erkölcsrendészeti ügyosztályban megejelentek a nők kitartottjai és követelték a nők szabadonbocsátását. A rendőrök kiutasították a fenyegetőző legényeket, mire az egyik, akin egyenruha volt, egy kézigránát vett elő és azt a rendőrökre akarta dobni. A kézigránát azonban idő előtt felrobant, úgy, hogy a merénylőnek, Kalocsay Károlynak karját leszakította. Ezenkívül súlyosan megsebesített két rendőrt, akik közül az egyik néhány óra múlva meghalt.

— Házasságok. Dr. Székely Béla ügyvéd Nagykorós, özv. Schillinger Józsefné Arad házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Bittó Zoltán f. hó 17-én vezette oltár elé Pöldy Jucika urleányt. A fiatal párt dr. Metzger Márton házi kápolnájában áldotta meg. (Minden külön értesítés helyett.)

Orf Kálmán és Steigerwald Püszike folyó hó 28-án délután 4 órakor tartják esküvőjüket. (Minden külön értesítés helyett.)

— Kisiparosok támogatása. A Weitzer-alap felügyelő-bizottsága ma délután dr. Varjassy Lajos kormánybiztos elnöklésével ülést tartott, amelyen kimondták, hogy a háború folyamán teljesen tönkrement asztalosok segítségére 18 ezer koronát azonnal folyósítanak a Weitzer-alap segélyalapjából. Minthogy azonban erre a célra még 12 ezer korona szükséges, a felügyelő-bizottság azt javasolja a törvényhatósági bizottságnak, utalja ki előlegként az összeget. A városnak a Weitzer-alap a 12 ezer koronát vissza fogja téríteni abból a 80 ezer koronából, amelyet az alpból kihatároznak iparosok részére nyújtandó kölcsön céljaira, ha ezt a kihatározást a kormány jóváhagyja. Elhatározta a bizottság azt is, hogy a kihatározandó összeggel a város a kisiparosok szövetkezetét alakítsa meg az iparosok hitelszövetkezetével együtt. Erre vonatkozólag a kereskedelmi és iparkamara és az ipartestület indítványt terjeszt a legközelebbi közgyűlés elé.

— Elhunyt aradi billiárdgyáros. E hónap 20-án éjjel rövid szenvedés után elhalt Budapesten Hartmann János aradi billiárdgyáros. A holttestet a család 22-én beszentelés után Aradra szállította, ahol a családi sírkertben helyezték el örök nyugalomra.

— Román szocialista a kolozsvári nagygyűlésről. A kolozsvári nagygyűlésről Aradra érkezett Demján-Sztregúr Száva, az internacionális román szocialista-párt tagja érdekes részleteket mondott el a román szociálisták kolozsvári szerepléséről.

— A gyűlés komoly és impozáns volt. A románság, különösen a román munkásság hatalmas számban vett részt a nagygyűlésen s hallatta is tiltakozó szavát a gyulafehérvári önkényes határozat ellen. Mi, az internacionális román szociálisták nem ellenezzük az összes románokat egyesítő törekvéseket, de tiltakozunk Kolozsvárról is az ellen, hogy népünket egyszerűen „beszállítsák” az imperiálista Romániába. Adja meg előbb Románia saját népének legalább is azokat a jogokat, melyeket a magyar népkormány a magyar népnek megadott. Akkor beszélhetünk a dologról. De akkor is csak úgy, ha Románia nem királyság, hanem demokráta köztársaság lesz. Addig alkossanak az erdélyi román, magyar szász és székely nemzetek — azon a területen, melyet Románia most magának vindikál — egy Romániától független köztársaságot. Romániai és magyarországi elvtársaimmal Erdély sok helyén tartottunk gyűléseket és arról győződünk meg, hogy a román nép izgatott, mert fél attól, hogy Romániában újabb rabságba esik.

— Agyonszurt katoná. Megírta az Aradi Közlöny, hogy vasárnap este ittas katonák a Szabadság-téren összevesztek, majd oldalfejjel vereikkel támadtak egymásra. A verekedésnek Hajnal Elek népköztársasági katonája volt a legsúlyosabb sebesültje, akit súlyos has sérüléssel a mentők beszállítottak a vármegyei kórházba. Ma a kórház vezetősége arról értesítette az aradi ügyészséget, hogy Hajnal sérülésébe ma reggel belehalt.

Elmozdításra kiszemelt városi tisztviselők.

(Dr. Varjassy Lajos kormánybiztos nyilatkozata.)

Hetek óta foglalkoztatja a városi tisztviselőket az a hír, hogy egyes főtisztviselők elbocsátását kívánja a nagytöbbség és hogy más városok példájára illetékes helyen tudomásul adják, sőt már adták is azt a kivánságot, távolítsa el a kormánybiztos azokat a vezetőket, akiket nem tartanak többé alkalmasoknak a polgárság és munkásság életének irányítására, érdekeinek kielégítésére. Neveket is emlegetnek — hét-nyolc kiszemelt tisztviselőről tudunk — és az is bizonyos, hogy egy a Nemzeti Tanács ülésén, mint a Munkás Tanács értekezletén egész lepezetlenül kifejezésre jutott a szóban lévő hivatalnokokkal szemben az elégedetlenség. Erről dr. Varjassy Lajos kormánybiztosnak is van tudomása.

Kérdést intéztünk hozzá, megtudandó, vajon helyesnek találja-e, hogy a város ama tisztviselői, akiket távozásra ítél a közönség egy része, elhagyják helyüket, illetve szükséges-e, hogy a változott viszonyok közt személyes szempontok érvényesüljenek?

— A kérdés kissé rideg ahhoz, — mondja a kormánybiztos — hogy tiszta igen-nel válaszoljak rá, magam viszont sokkal inkább szeretek nyitlan és őszintén beszélni, semhogy egy apodiktikus nemmel intézhessem a választ. Az kétségtelen, hogy a legforradalmibb kormány sem válogathat a tisztviselők között aszerint, hogy ki volt közöttük a revolutió híve, részben mert éppen a tisztviselő-osztály volt az, amelyet a régi rezsim sokkal ridegebb rabszolgasorsban tartott, semhogy soralkban forradalmárok nevelkedhettek volna, részben

pedig nem volna méltó az új idők új szelleméhez, ha a tisztviselői szelekciót tisztán párt-politikai szempontok szerint intézné. Ez az eljárás a letűnt korszak közjogi és párt-politikai szempontokkal túlfűtött ideológiájához illelnek s nem a forradalmi ideológiához, amely minden becsületes és jól elvégzett munkát — és csak ezt — becsülni és honorálni szokt.

Az ugynevezett „személyi szempont”-at azonban teljesen figyelmen kívül hagyni nem lehet, mert éppen az elmondottakból folyik, hogy a hivatali szellemnek meg kell változnia végre Magyarországon és ami eddig üres trávis volt, az tudniillik, hogy a hivatal van a közönségért, annak most valósággyá kell lennie.

Vannak már most tisztviselők, Aradon és másutt is, akiknek eddigi működése nemcsak reményt nem nyújt ahhoz, hogy beilleszkedjenek majd a változott helyzetbe, de egész egyéniségük, talán társadalmi előítélet szülte elfogultságuk, talán magánérdekeik, teljesen alkalmatlanná teszik őket arra, hogy a forradalmi Magyarország tisztviselői legyenek. Ezekkel szemben csakugyan lehetetlen a személyi szempontokat mellőzni és erre annál kevesebb ok is lenne, mert a nagy átalakulás a legjobb alkalom arra, hogy minden közhivatal rekonstruálja tisztviselői karát s az országra váró nagy feladatokkal teljes, nehéz idők itt jól felkészült közigazgatást találjanak.

Ez a legfontosabb cél, ez a közérdek, ez elől az ugynevezett szempontoknak ki kell térniük.

— Szuronyok között. A vasutbiztosító őrség tegnap este két budapesti vasesztergályost, Funkelstein Sándort és Funkelstein Gézát állított a rendőrségre azért, mert a munkások hatvan kiló zsirt akartak Aradról Budapestre csempészni. A munkásokat, akik a zsircsempészést bevallották, az inspekción rendőrtisztviselő őrzetbe vette. A munkások, akik az éjszakát a rendőrség fogdájában töltötték, ma reggel súlyos vadákat emeltek az aradi vasutbiztosító őrség tisztjei ellen. Elmondották, hogy azért kerültek a csávába, mert kritizálni merték, hogy a civil utasok csomagjait ledobálva, csináltak helyet a tisztek podgyászának. Ezért mellüknek revolvért szegezve igazoltatták őket, majd szuronyos katonákkal bekísértették a rendőrségre. A munkások vádjairól a rendőrségen jegyzőkönyvet vettek fel.

— Még mindig lövöldöznek. Hetek óta általános lövöldözés zavarja meg a város lakosságának éjjeli nyugalomát. Különösen mellékutakban és a külső városrészekben lépten-nyomon puskalövések dörrönnnek el s nem egyszer meglehetősen közelségben golyó sivit el a gyanútlanul járó-kelők fülei mellett. Lassan olyanná válik a helyzet, mintha Arizonában vagy Texasban élnénk, pedig végre már itt lenne az ideje annak, hogy a közrend és nyugalom szempontjából ez megszűnjék. Hiszük, hogy a főkapitánynak és a helyőrség parancsnokának megfelelő szigorú rendszabályokkal sikerülne változtatni az anomáliákon, amiért is felhívjuk az illetékes hatóságok figyelmét arra, hogy nyuljon bele erélyes kézzel a darrászfészekbe.

— A guraszádai incidensre vonatkozólag az esetről szereplő vasutőrség egyik tagja a következőképpen írja le az e hó 21-én történt eseteket: A románok estétől éjféltől két óráig hat ízben támadták meg a magyar vasutőrséget, úgy, hogy Zámából két ízben kellett a páncélvonatot segítségül hívni. Reggel négy órakor a vasutőrség végérvényesen visszaverte a románokat, akik a községbe menekültek. A vasutőrség erre járőröket küldött a faluba a támadók után. Feszítettségéről szó sem volt. Nem felel meg a valóságnak az sem, hogy a magyar katonák részvegek lettek volna. Mindössze jó kedvük volt, hogy a minduntalan támadó románokat visszazsorították.

— Vegyen könyveket, festőszekrényeket, diszlevalpapir dobozokat, karácsonyi ajándéknál Deák könyvkereskedésében Foray-utca.

— Halálozás. Eliás Samu tekintélyes pécsi kereskedő munkás életének 54-ik évében, rövid szenvedés után elhunyt. Temetése nagy részvét mellett folyt le.

— Halál a vonaton. Tragikus véget ért Kigyós és Békéscsaba között özv. Grünwald Lipótné szül. Reizner Berta. A széles körben tisztelt urinő a túlszúfolt vonaton a nagy tolongás közben rosszul lett és rövidesen kiszervezett. A holttestet a család Aradra hozatja s szerdán vagy csütörtökön helyezeli örök nyugalomra az izr. temető halottas házából. A gyász eset özv. Schwartz Amáliát, Krausz Jónásné, a Komjáti, Schwartz és Walder-családokat sújtja.

— Megnyílt Fischer Simon nyíráruházanak dusan felszerelt karácsonyi tárlata. — Üzleti órák reggel 7 órától délután 4 óráig.

— Keresk. szakértés. Könyvvitel, gyors és gépirás, stb. Januárban kezdődő új tanfolyamra beiratkozások d. e. 10—12. d. u. 2—4 Engel Gyors- és Gépiróiskola Lázár Vilmos-u. 2.

— Caffé Restaurán. A Központi-könyvtárban f. hó 26-án — mint már jeleztük — karácsony másodnapján nagy tombola estély lesz, amelyen kizárólag műrekek tárgyak sorsoltatnak ki. Kezdeté este 9 órakor. A közismert Albert Gyuszi és teljes zenekara szórakoztatja a közönséget.

— Polgári és középiskolai magánvizsgálatra felelőség mellett előkészít Engel. Lázár Vilmos-u. 2.

— Ha villanyvilágítást kíván lakásában berendeztetni, vagy átalakíttatni, forduljon bizalommal a Délvidéki Villamosági Vállalathoz (Vörösmarty-utca), ahol szolid és pontos kiszolgálásban részesül. Ugyanott modern csillárok, vasalók, főzők, csengők és tartós égők vannak raktáron.

— Angol, francia, olasz nyelvórákat ad kezdők és haladóknak társalgási, nyelvtani, vagy kereskedelmi (levelezési) alapon kedvező feltételek mellett Márton Sándor Rákóczi-u. 10. Értekezések d. e. 9—11-ig.

Fakó, szürkessárga arcszín és bágyadt tekintet, szomorú, nyomott hangulat és a rosszullét tulozott érzete, melyek gyakran csakis a belek hosszantartó renyhességének és túlságos megterheltségének következményei, a természetes Ferenc József keserűvíz használatával folytán biztosan és gyorsan elmúlnak.

Karácsony a kórházban.

(Az örültek nem tudnak a köztársaságról.)

Megható és kedves ünnepség keretében osztották ki ma délután 3 órakor az aradi kórházban a betegek és elmebajosok között a karácsonyi ajándékot. Az ünnepség a kórház kápolnájában kezdődött, ahol sápadt arcu emberroncsok ültek áhítatos arccal. Minden pillanathban felhangzott a szent helyen egy-egy mankó-koppanás, vagy egy sóhaj. A fal mellett egy szépen díszített karácsonyfa, a szemek merengve tapadnak a gyertyácskákra, mintha mindegyikük lángja egy aprófényű élet volna. Fenn a magasan szelíd apácák énekelnek s az oltár előtt egy ifjú pap alakja magasodik fel. **D'André Károly** beszél az oltár lépcsőiről az élet martirjaihoz, csodálatosan szépen és világosan: a beteg embereknek, a beteg világról, a megsebzett hazáról. Megértik és mind könyeznek . . .

Az istentisztelet végeztével a látogatók egy része **Zimmermann Károly dr.** igazgató-főorvos, **Löwinger Miksa dr.** és **Smidt János dr.** főorvosok vezetése mellett átmege az elmebetegek osztályára. Ezek szegények nem jöhetnek a kápolnába, hozzájuk kell elfáradni mindazoknak, kik szomorú életüknek egy foszlányát látni akarják. Be lépünk a tágas, tiszta helyiségbe, az élőhalottak nagy koporsójába, melynek közepén hatalmas karácsonyfa áll teleszórva hamis hóval, angyalhajjal. Az ágakon cigaretták. Ezekre tapad a szegény élőhalottak szeme a legsóvárában. A tiszta csikós ruhába öltözött betegek körül állják a fát s a vezető főorvos intésére egy fiatal 15—16 éves fiú: **Szabó Pista** elkezd: — Menyből az angyal . . .

Énekel. Alig ártikulált, különös hangja kellemetlen; csengése nincs, az eltorzult, elhasadt lélek harangja nem ad többé tiszta hangot. Míg őn elvégzi, felé az áhítatosan **Löwinger** doktorra, odamutat a zsoltáros könyvre s kérdi:

— Lehet még?

— Lehet! int a főorvos s **Szabó Pista** rákérdez egy másik monoton dallamra, melyet azonban már csak mi, a hallgatók hallgatunk. **Frici** a legrégibb beteg belevág az énekbe: **6** is szerepelnél akar. De **Berger** illés is türelmetlen. Megismeri e sorok íróját:

— Ujságíró! kiáltja s már fura-kodik is őt a könnegén. Illedelmesen köszön s elkezd olvasni — héberül.

— Látja, mondogatja, látja, ugye hogy tudok olvasni, pedig azt mondták rólam, hogy örült vagyok. Hát — az vagyok, az volt az apám is.

— Miféle tragédia az?

— Tudja — szólít nevetve — én Aradon cigarettá ügynök voltam, én vezettem be a legfinomabb egyiptomi szivarkákat s most soha sincs egy cigarettám se. Hát nem tragédia ez?

Ráhagyjuk: — Az, tragédia! . . .

A kórház gondnoka már orvosolja is a bajt: egy doboz cigarettával jár körbe és sorba kínálja a betegeket. Mohó, göcsös ujjak markolnak a cigarettákba s torz mosolyra torzulnak az ajkák. Odalép a legközelebbi beteghez: **Horváth István**hoz. Lecsüggesztett fejű ember s fejét akkor sem emeli fel, midőn beszélnek hozzá: — Hallott-e valamilyen a köztársaságról?

— Köztársaság! motyogja, köztársaság, de többet nem szól, lassan odébb megy s kinéz az ablakon.

— S **Berger** ur? kérdem . . . ön mit tud a köztársaságról?

— Én ismerem a szerkesztő urat, pesti fiú vagyok én, olvastam **Pakots Józsefet** . . .

Központi román kormány alakul.

(Erdély nem fog autonómiát kapni.)

Nagyszebenből jelentik: Az erdélyi román kormány delegátusának bukaresti tárgyalásai befejezést nyertek. Megbízható értesülések szólnak amellett, hogy az erdélyi román kormány feladta az autonómira vonatkozó álláspontot és az egyesült románok sorsát egy központi kormány fogja intézni. Az erdélyi miniszterek be fognak lépni a központi kormányba, amelynek ilyenképen való átalakítása a legközelebbi időre várható.

A tegnapelőtti minisztertanács, amelyen az erdélyi delegáció miniszter-tagjai is résztvettek, ebben az irányban döntő elhatározásokhozottak.

Jassyból jelentik: Bratlanunak a király kívánságára sem sikerült koalíciós kormányt alakítani, mivel a konzervatívokkal, de főképpen a parasztsággal a földosztás kérdésében nem tudott megállapodni.

Véres harc Berlinben.

(Vilmos excsászár vissza akar térni.)

Berlinből jelentik hivatalosan: A tegnapi és mai berlini zavargások alkalmával a katonaság azért lépett yözbe, hogy az **Ebert-Haase** kormányt megvédi a háborgó matrózoktól.

Berlinből jelenti a Wolff-ügynökség: Ma reggel 7 órakor elkezdett küzdelem folyt az udvari palota és udvari istállók birtokáért, amelyeket a néptengerészeti osztály emberei tartottak megszállva. A harc folyamán a lovas gárda-hadosztály bevonult az épületbe. Mindkét épület

ágyutüz alá vették. Tizenegy órakor az udvari istállóknak levők fehér zászlókkal küldöttséget menesztettek a gárda-csaphoz, hogy vele tárgyaljanak. Ennek eredményeként a matrózok elvonultak és az ágyukat is elvitték. A matrózok közül huszonhároman életüket veszítették és igen sokan megsebesültek.

Hágából jelentik: Vilmos excsászár elhatározta, hogy visszatér Berlinbe, mert azt látja, hogy szökéssel akarják őt vádolni.

— De a köztársaság? Ujságot nem olvasott mostanában?

— Én szuggesztív alatti állok, a pulzusomat kell fognom, a főorvos urnak nagy hatalma van felettem . . .

A köztársaságról nem tud semmit. Sem 6, sem beteg társai. Egy pillanatra felélénkül, felém fordul s felkiált:

— Forradalom!

A másik percben azonban már a gondnokhoz fordul:

— De friss vacsorát kérek ma, gondnok ur!

— Hogyne, illés, ma jó friss gulyás lesz.

— Tejjel? kérdi.

— Azzal is.

A gyertyák lassan tövig égnek, már minden beteg az ágyán ül s nézi az ajándékokat. Cigaretta, kalács, mákos, diós sütemény. Az egyik rakosgatja ezeket egymásra: tornyot épít s dudol hozzá szent éneket . . .

Az idő mulik — a szegény örültek lelkében nyomtalanul. Apró kis testi gondjaikon kívül csak annak a gondolatnak élnek, mely rendtelenné tette agyuk műhelyét. Ami történt, történnik künn a világban, nem hat ide hozzájuk, ha hallják is, nem értik, elmotyogják értelmellenül:

— Köztársaság, . . . Forradalom! s néznek fel, messze, időn, térségeken keresztül egy halott világba, ahol egyedül csak ők az élők . . .

KÖZELELMÉZES.

× A közalkalmazottak beszerzési csoportjában bizott marhahus eleje 12 kor., hátulja 14 koronáért karácsony napján, 25-én délelőtt 11-ig kapható. Az elnökség.

TÖBB, MINT SZÁZ apróhirdetés olvasható az Aradi Közlöny vasárnapi számában: Vevők—eladók, alkalmazottat keresők és alkalmazottak egymásra találnak az Aradi Közlöny apróhirdetési útján.

A MOZI.

Az Uránia egy napos ünnepi szünetet, (Defektívdráma és színes mozikép.) Hogy minél nagyobb szórakozás lehetőséget nyújtson az Uránia a közönségnek, karácsony mindkét napján teljesen új műsort mutat be. Első nap, azaz szerdán, Az átkos kincs című izgalmas és rejtélyes detektívdráma kerül színre. Az érdekes filmdráma, amelynek egyrésze a sötét Indiában játszódik le, egy milliárdokat érő kincs elrablása körül forog, amelyet egy detektív leleményessége és ötletessége hoz ismét napvilágra. — Karácsony másodnapján az Uránia különleges szenzációval szolgál. Egy színes képet mutat be. Házasság érdekében a címe ennek a csodaszép filmnek, amelynek felvételei méltán vetekedhetnek a legszebb festmény színességével és elevenségével. A film szépségét emelik a csodás tájak, a szép rendezés és a cselekmény mélyeséges drámaisága. A főszerepeket a jelenlegi legszebb mozidíva, Mebe Robinne játsza. Az előadások mindkét nap délután fél 3 órakor kezdődnek és 4, fél 6, 7 és 9 órakor folytatódnak.

A kanadai gyémántok. (Hatásos detektívdráma karácsony első napján az Apollóban. A közkedvelt Harry Higgs detektív szerdán újra megjelenik az Apolló-mozi vásznán, hogy hihetetlen ügyességével, bravurozus ötletességével és vakmerő halálmegvetésével újra izgalmas cselekmény középpontjában szerepeljen. Ezuttal A kanadai gyémántok a címe ennek a képnek, amelyben a körműfont detektív lealáz egy veszedelmes gonosztevő társaságot, amely milliókra menő gyémántokat lopott. Az érdekesítő kép 3, 4, fél 6, 7 és fél 9 óras előadásokon kerül színre.

A néma ház. (Szenzációs dráma karácsony másodnap az Apollóban.) Csütörtök, azaz karácsony másodnapján az Apolló-színház az osztrák filmgyártás legutóbbi szenzációs sikert aratott négyfelvonásos filmdrámáját fogja bemutatni. A mélyeséges hatást keltő dráma főszerepeit Mária Mayen, a bécsi udvari színház csodaszép művésznője és a világhírű Leopold Krammer fogják alakítani. A kitűnő kép csütörtök délután fél 3 órától kezdve öt előadásra kerül vetítésre.

CZEILER ISTVÁN

Arad, Weitzer János-utca 8. szám.

elvállal szobafestő, szobakárpítózó,
olmfestő és mázoló munkákat elsőrangú és modern kivitelben.**Nagy raktár tapetákban.****Új butorhitel!**Mindon hitelképes egyén beszereshet hála,
ebéditő és nappali szoba berendezést.100 K után finet hetenként K —.80
1000 : : : : : 6.—
10.000 : : : : : 60.—

5 éven át tőke kamattal.

Garai Károly

butor-üzlet

Arad, Asztalos Sándor-utca 1. Törv. bej.
Teg. Telefon 773. 7379**TRITTHALER FERENC**

építészeti irodája

Arad, Wesselényi-u. 47.

(Saját ház.) — Telefon szám: 963.

Vállal mindennemű tervezést, épít-
kezést, átalakítást és javítást. Ter-
vek és költségvetések elkészített-
nek. 8133

Telefon: 880.

Villanyvilágítási be-
rendezések, villany-
csillárok vasalók, for-
ralók, égők nagy raktára.Pontos kiszámítás és olcsó
árak. 9322**Hell és Társa**

Förroy-utca 2/a.

Tisztelettel értesitem a nagykö-
zönséget, hogy 9325faszobrászati és műasztalos
műhelyemet a katonaságtól visszatérve**Rákóczi-utca 9 sz.**

(Barthel-házban) üzembe helyeztem.

További szives támogatást kérek

Gärtner Ferencz
műasztalos üzlete.**HÖLGYEIM!**Budapesten lakó 35 éves róm. kath. vallásu
gyáros sógorom részére feleséget keresek, ki gyönyörű
gyermekének anyja helyett — anyja lenne. Ez uton
óhajtok oly feltétlen tisztességes, művelt, finom lelkü-
letű komoly leányt, özvegyet vagy elvált asszonyt
kaphatni, kinek lehetőleg Budapesthez közel kis
ingatlana van. Sógornak Budapesten saját háza és
12 év óta kitűnően jövedelmező gyára van, kiváló
finom lelkületű komoly uriember, kinek ez uton leendő
nősülése azért sürgős, mivel háztartása idegen kezére
van bízva. Nem kalandra vágyó komoly urhölgyek,
kik e sorok mögött kiérzik a feltétlen tisztességes
indulatot, irjanak teljes bizalommal, teljes című és
fényképpel ellátott leveleket „Becsületes szándék”
jellegre az Aradi Közlöny kiadóhivatalába. 9210**Bodnár József**Irógép-
vállalata

Arad

Weitzer János-u 11. Főpostával szemben.

Új és használt írógépek. Számoló, sokszorosító és
dyktafon gépek raktára. Üzemkellékek egyen-
ként és tucatonként. Villamos erőre berendezett
szakszerű javító műhely!Írásmunkák és sokszorosítások. Írógépek évi
karbantartása. GÉPIRASI TANFOLYAM,
amerikai írodabutorok. Telefon 11-41. szám. 9210**Bloch K., Arad,**

Alapított 1884-ben.

Andrássy-tér és Salacz-u. sarkán.

Nyomdaüzem: Salacz-utca 3. sz.

Papír, író- és rajzszerkek,
írógép kellékek, mérnöki
eszközök, irodai könyvek
és felszerelések legelő-
nyösebb árakon. ::Naponta újdonságok művész-
és mozi színész-lapokban,
vizonteladásra is. ::

Vidéki rendelések azonnal elintéztetnek. ::

Elektromos erőre berendezett
modern gépekkel felszerelt
**könyvnyomdai
műintézet**a legfinomabb munkák elké-
szítésére. Dombornyomásu
névjegyek és levélpapírok.**Fényképészeti osztály.**Goerz, Zeiss, Ica, Ornamann
stb. gépek és hozzátartozó
összes kellékek 9207**gyári raktára**Állandó friss műtermi lemezek. Szak-
fényképezésnek külön árendomény.
Packfilmek és tekercsfilmek minden nagyságban.

Telefon szám 126.

Seidner Bernát és Fiamészgyár és fatermelés
Marosborsá, (Aradmegye.) 9410

Aradi és csanádi egyesült vasutak.

Hirdetmény.

As alapbányók 10. §-a értelmében f. hó 8-án közjegyző jelenlétében a következő számú 6%-os elsőbbségi részvényeink sorsoltattak ki.

7 109 502 536 652 724 732 835 919	1096 1115 1244 1312 1341 1342
1455 1906 1959 2090 2128 2129	2137 2170 2485 2509 2546 2710
2749 3068 3155 3301 3430 3444	3490 3594 3609 3627 3657 3802
3956 4109 4332 4646 4660 4799	4903 5130 5149 5163 5202 5220
5528 5762 5931 6288 6304 6398	6565 6567 6648 6670 6921 7024
7087 7143 7206 7223 7454 7562	7657 7689 7871 8152 8207 8281
8355 8374 8423 8558 8608 8700	8822 8879 9066 9172 9237 9252
9531 9582 9785 9823 9830 9998	10120 10277 10387 10499 10750
10996 11192 11318 11367 11416	11502 11561 11613 11662 11718
11795 11929 11948 12010 12149	12175 12482 12520 12560 12657
12681 12698 12870 12972 13155	13461 13464 13468 13587 13599
13693 13708 13802 17883 14076	14300 14337 14454 14489 14571
14630 14682 14767 14859 15007	15054 15114 15115 15160 15351
15464 15484 15806 15872 15955	15972 16012 16021 16153 16167
16304 16325 16402 16434 16635	16658 16743 16812 16902 17070
17218 17261 17433 17484 17508	17578 17579 18027 18053 18186
18248 18422 18424 18582 18735	19008 19030 19032 19083 19116
19151 19153 19176 19227 19286	19450 19498 19662 19788 19824
20169 20215 20302 20310 20533	20559 20599 20678 20975 21153
21177 21279 21436 21504 21513	21557 21652 21724 21853 21872
21944 22008 22074 22127 22239	22314 22345 22505 22634 22715
22788 23291 23381 23399 23747	23974 24120 24189 24353 24434
24513 24577 24609 24773 24823	24876 24893 24932 24971 25215
25243 25319 25333 25420 26094	26195 26221 26301 26329 26463
26570 26600 26655 27273 27354	27624 27639 27753 27993 28022
28041 28107 28121 28163 28189	28271 28324 28497 28719 28809
28889 29002 29103 29159 29314	29344 29393 29518 29525 29662
29667 29709 29721 29975 30009	30016 30234 30284 30323 30326
30441 30494 30508 30593 30778	30854 30910 30962 30993 31045
31084 31632 31835 31978 32302	32308 32312 32429 32474 32506
32564 32575 32868 32870 32898	32950 33096 33149 33334 33645
33836 33857 33959 33985 33986	34096 34162 34265 34268 34277
34335 34375 34476 34876 34899	34964 35016 35173 35191 35421
35638 35743 35924 35945 36392	36470 36679 36877 36894 36936
36965 36983 37155 37562 37565	37849 37894 37950 38137 38279
38368 38404 38496 38753 38954	39121 39217 39366 39783 40000
40063 40263 40465 40822 41072	42116 42194 44063 44065 44189
44213 44436 44887 44960 44977	45052 45087 45124 45178 45463
45564 45598 45615 45738 46026	46075 46544 46702 46929 47197
47339 47423 47865 48170 48608	49047 49079 49206 49337 49353
49404 49647 49887 50166 50233	50288 50497 50603 50649 50751
50994 51107 51454 51737 51754	51763 51942 52220 52437 52473
52788 52820 53234 53802 54056	54227 54453 54650 55282 55352
55531 55536 55553 55613 55893	55942 56021 56153 56316 57040
57246 57269 57409 57443 57542	57599 57665 57713 57743 57950
57957 57990 57992 58044 58336	58374 58462 58568 58605 58681
58751 58939 59095 59192 59269	59376 59505 59596 59608 59641
59907 60047 60050 60060 60061	60070 60188 60225 60551 60706
60805 60939 61130 61161 61966	61973 62127 62438 62501 62815
62821 62823 62917 62924 63033	63061 63485 63855 63953 64062
64170 65002 65074 65318 65498	65520 65705 65716

6%-os elsőbbségi részvényeinknek 65. számú és 5%-os elsőbbségi részvényeinknek 17. számú ideiglenes szelvényei, a rendkívüli körülmények folytán, nem 1919. évi január hó 2-án, hanem az 1919. évi július hó 1-én esedékes 66. illetve 18. számú szelvényvel együtt, a részvénytársasági közgyűlésnek, az osztalék tárgyában hozandó határozatához képest fognak 1919. évi július hó 1-én beváltatni.

Fenti kisorsolt 6%-os elsőbbségi részvények a 67-90 számú, osztalékra igényvel már nem bíró szelvényekkel együtt, 1919. évi január hó 2-tól kezdve, alábbi fizető helyeinken, egyenként 200 korona kifizetése és az élvezeti jegy kiszolgáltatása mellett beváltatnak.

Ezen kisorsolt elsőbbségi részvények osztalékra való jogosultsága, az 1918. évi osztaléknak a 66. számú szelvény ellenében történt kifizetésével megszűnik.

Eddigi sorsolásokból be nem váltott elsőbbségi részvények:

1914. évről: 510 22287 27231 35018 51537.
1915. évről: 16486
1916. évről: 2195 3610 4353 5467 10765 13975 16086 21829
22270 22547 30266 31946 31985 33793 33821
36682 37825 39709 44536 47055 56595 60048
1917. évről: 508 528 765 1665 2947 2951 2978 3563 4197
4417 6722 7109 8020 10685 11708 12752 13419
13561 13997 14262 14966 16406 18403 18470
19102 21650 22267 25619 26531 26559 26674
28300 30189 30951 32249 33742 33820 33840
33869 34491 35629 36120 36725 36905 38250
38575 39608 43624 58153 59103 61844

Fizető helyeink:

- Aradon: a társaság főpénztára és a Arad-Csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság.
- Bécsben: Schorler & Comp. bankház.
- Berlinben: a Nationalbank für Deutschland, a Bank für Handel und Industrie és a Berliner Bankinstitut Joseph Goldschmidt & Cie. cégek.
- Majnai Frankfurtban: a Dresdner Bank in Frankfurt am Main. cég.
- Budapestben: a Magyar Agrár- és Járulékbank részvénytárs.

Arad, 1918. évi december 17-én.

ARADI ÉS CSANÁDI EGYESÜLT VASUTAK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

ÉRTESÍTÉS!

Tisztelettel értesítem a n. é. köröséget, hogy tisztán készült háziag elkészített savanyukáposzta árusítást megkezdtem. Kilogrammenként 2 koronáért, leval vagy levágva egy ár. Batthyány-utca 4. szám alatt naponta reggel 8 óráig, mint a múltban úgy jelenleg is arra töreksem, hogy elnyerjem a nagyérdemű közönség megelégedését. Szolgálatkészt tisztelettel.

Barna Káposzta
káposzta savanyító Batthyány- és Orfky Gergely-utca sark. 9287

30 év óta fenálló nagyobb forgalmu főszér-, rövid-, -ófős-áru üzlet, korlátlan italméréssei, házzal együtt

eladó.
Kéri Lajos
Gyulavarsánd. (Arad megye.)

Értesítés.
Ertesítjük egy a helyt, mint a vidéki kereskedőket, hogy a

karácsonyi és újévi
képeslapok, valamint fall dísznaplók már megérkeztek és azok nagyban és kicsinyben kaphatók. 8778

Mandi Erzsébet
papírkereskedő Arad, Szabadság-tér 1. sz.

Ha szüksége van villamos

- világítás csillár
- moor vasaló
- csengő fűzők
- telefon égők (cázra is)
- beénevezésekre zseblámpák
- javításokra elemek
- alakításokra karácsonyfa égőkre

ugy keresse fel Varga A. és Társa
villanyberendezési vállalatát
Arad, Andrassy-tér 3. sz.
(Neuman-ház, Tabajdi-utcai oldal.)
9272. Telefon 970.

GALLÉR, KÉZELŐ
Híres Faberné
TISZTÍTÁS.
KRISTÁLY görmezős,
ARAD, Weitzer János-utca 1.
Beaskay-tér 2. 9283

Ertesítés.
Tisztelettel értesítem a n. é. köröséget, hogy
Aradon, József főherceg-ut 12 és Beres Béni-tér 7. sz. alatt

butor üzletet
nyitottam, ahol mindenféle szolid butorok, de különösen
konyhaberendezések
a legzebb és tartós kivitelben kaphatók. Szíves pártfogást kér:
Czirkál Gyuláné
Telefon 584. 9271

Karácsonyi és Újévi ajándékul
illatszer és piperecikkekben
nagy választék van

Vas Sándor
Központi drogériájában
a Fehér Kereszt mellett. 9299

Viszketegséget,
szömört, rühöt g. lezeryorcaban simulasztia a Dr. Fleesch-féle eredeti, törvényesen védett
„Skatiform-Kenőcs“
Nincsen szaga, nem piroskít: Min-dik eredeti pocsótas Dr. Fleesch-féle kerjünk. Próbá tégy 4.-k. nagy tégy 6.-k. Csáládi adag 15.-k. Kapható Aradon, Hajós Arád gyógyszerárában, Andrassy-tér 2. Vojtek Kálmán „Magyar Korona“ gyógyszerárában Aradon, Vétélyi a „SKATIFORM“ védettség bevéltent 7151

Neuman Testvérek
műmalom-, szesz- és élesztőgyárosok Aradon.
Ajánlják tiszta
gabona-élesztőjüket,
mely felülmúlhatatlan kelesztőképessége és tartós-sága folytán bel- és külföldi kiállításokon kitüntetésben részesült. 9211

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetéseket díjít az aradi közlőnek szentül számítjuk.
 Minden apró hirdetésnek ára 50 fillér.
 A vastagabb betűkkel kívánóknak kedvezményesen állunk rendelkezésünkre.
 Hirdetéseket előtérben 5 óráig vehetjük fel.
 Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
 A legkisebb hirdetés ára 10 cent és 3 korona.
 A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetéseket szűvegyt, amelyek tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhetők, megváltoztatassa.

Levelezés.

KIADÓHIVATALUNKBA a következő jellegű levelek érkeztek be, melyek átvételét kérjük.

- "Három rózsza"
- "Szerelmes"
- "Baldog otthon"
- "Családias királyi pár"
- "Mesevilág vágym"
- "Társulás"
- "Cseré"
- "Unalom"
- "Német nyelv"
- "Tiszteletadás 1891"
- "Forgalmi ponton"
- "Virginia"
- "Úgyes"
- "Bisalmás"
- "Gyárigazgató"
- "Barna leány"
- "Arztalos"
- "Huncut"
- "Hadirokkant"
- "Egyedül utazokom"
- "Finom letű"
- "Kaland kizárva"
- "M. W."
- "Szókratész"
- "Irodistanó"
- "Építész 1918"
- "Jövendő jó bácska"
- "Alem"
- "Különálló"
- "Szöke Juci"
- "Török"
- "Zongorázó"
- "Jó háziaszony"

ISMERETSÉG HIÁNYABAN - ezen az uton keresek egy fiatal urhoz (özvegy) ismeretséget, aki szívesen igazi szerelem után vágyodik. Kölcsönös megismerés esetén házasság nincs kizárva. Magyar vagy németül írt levelek. Boldogságra vágyom 31. jelígre a kiadóba. 9428

IDŐSEBB, előkelő, gazdag urral, ki bőkezűen támogatna, megismerkedne 22 éves elvált szép alakú urra szony. Teljes című levelet lapban írtam. Megbecsülné" jelígre a kiadóba. 9407

NEFELEJTS. Oly jó esik látni, hogy a szívben a távollás nem akadály. Igérettemről biztosítom. Kedves figyelmét hálaosan köszönni kérem. Katona. 9420

Alkalmazást keres.

VÉGZETT joghallgató irodai gyakorlattal, alkalmazást keres január 1-re. Cím a kiadóban. 9398

Alkalmazást nyer.

JOBB HAZBÓL VALÓ fiatal leányt, aki jobb bánásmódrá reflektál, keres fiatal, gyermektelen házaspár. Ajánlatokat, Családtagnak tekintjük" jelígre a kiadóba. 9439

KERESK három felnőtt tagu háztartásom vezetésére intelligens, ír. vallásu, középkorú gyermektelen özvegyt vagy leányt. Ajánlatokat öv. Reiner Lászlóné kérésémet címre kérem. 9406

HAZVEZETŐNÉT, esztis jobb családból uriaszonyt keresek január 1-ére, aki a finom főzéshez, baromfi neveléshez és szőlő mindenhez ami egy nagyobb háztartáshoz szükséges ért, egyedülálló vidéki gazdasági vagyok, háztartásom legjobb bánásmódban részesülne. Cím Schüller J., Kiszéni utadalm Kiszéni. 9802

EGY balti szelga, lehet az nő is, felvétetik Radó Gyula cégnél. 9279

Kiadó lakás.

LAKÁS A FŐTÉRHEZ KÖZEL, berendezett 3 szobával konyha és kamarával esetleg házzal együtt átadó. Cím a kiadóban. 9440

ÖT SZOBÁS ur lakás vállalatnál egybekötve, mely kimutatathatóan évi 20.000 kor. hasznát hoz, azonnalra átadható. Érdeklődések "Család" jelíge alatt a kiadóba kéretnek. 9399

Lakást keres.

LAKÁST keresek 1-4 szobáig, mellékhelyiségekkel. Cím a kiadóban. 9419

LÉPCSŐHAZI BEJARATTAL modera berendezett szobát keresek ármezsgélissal 27-ig. Ajánlatokat mérnök jelígre a kiadóban. 9324

Vétel és eladás.

SAJAT TERMÉSZŐ bor ötven literen felüli mennyiségben eladó. Soltz, Bátor-utca 45. 9426

ELADÓ szép selyempaplan hozzávaló plimó áthuzattal. Megtekinthető Deák Ferenc-utca, Frank István kárpitos üzletében. 6280

ELADÓ. Több fehér vaságy Batthyány-u. 10. főlépcső, 1. em. 9442

HAT VALÓDI BÓRSZÉK eladó, ugyanott egy női karikahajós varrógép is eladó Deák Ferenc-u. 16. földszint balra. 9447

1 VÉG legfinomabb damaszt, új vas-kemence, új 39-es női főlepis eladó. Megtekinthető a d. e. térben. Cím a kiadóban. 9451

LEGOLCSÓBB KARÁCSONYI AJANDEK a könyv! Alkalmi vétel Kérpelel. A karácsonyi szeszalmuk megérkeztek Karácsonyfadíszek. Dívalos névjegyek. 886

NEVJEGYEK és nyomtatványok a leggyorsabban és lecsöbben készülnék Deák Béla könyvkereskedésben Ferray-utca. Telefon 902. 281

EGY TELJES jó karban levő Meidinger vasálya eladó. Andrányi penzgyár. 9419

PORTALE jókarban használt megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban. 9334

GUMMI SARCIPÓK innét érkeztek, férfi női és gyermek. Míg a készlet tart. Vándor Bertalan, főúlet Ferray-utca, 24. úlet Weitzer János-utca. 9448

TISZTA GYAPJU férőöltény és kabát-szővetek 150 szöles, 16 koronáért kapható Vándor divatruházában Ferray-utca és Weitzer János-utca. 9447

TÉLI NYULBÓRT veszek minden mennyiségben. Kalapgyár Ferray-utca, Gróf Hunyadi-palota. 9348

JÓKARBAN LÉVŐ 9/12-ös fényképező-gép teljes felszereléssel eladó. Török Gábor utca 24. 9399

ELADÓ azonnali átadásra egy wagner házban Szász Jakabnál Arad, Beres Béni-tér 15. Telefon 52. 9415

NEVJEGYEKET kereskedelmi és ipari nyomtatványokat jutányos árrban készit Pichler könyvnyomdája, Bohus-palota. 9340

ÚJ BUTORÜZLET Arad, Deák Ferenc-utca 40a. mindennemű butor kapható jutányos árra. Különösen ajánl egy nagy ebédit, amerikai íróasztal, egy angol férfi plüschgarnitúrát. Wiegand-cég. 9028

HASZNALT ÓLOM megvételre kerestetik. Bővebbet a kiadóban. 2100

KARÁCSONYI ALBUMOK már Deák Béla könyvkereskedésnél kaphatók, Ferray-utca. Telefon 902. 8865

Ingtalan.

VARJASSY LAJOS-UTCA 144. számú ház eladó. 9435

ARADON egy háromszobás adómentes ur kényelmű magánház eladó. Bővebbet Zsigmondháza 90b. 9396

VARJASSY LAJOS 120 sz. 6 lakásból álló ház eladó. 9481

KÖZVELEEN Arad melletti Zsigmondháza egy röktön lakható háromszobás új magánház eladó. Zsigmondháza 90b. 9434

ELADÓ JÓL JÖVEDELMEZŐ ház a Lipót-utcában vízvezeték, villanyvillágítás. Ugyazintén Legelő-er 8/c. számú ház is eladó. Értekezni az utóbbinál. 9498

ELADÓ egy újonnan épült modern emeletes bérház hat lakással, ugyanott egy magánház 2 lakással. Cím a kiadóhivatalban. 9448

ELADÓ egy sarok magánház 2 szobás átvehető lakással. Cím a kiadóban. 9251

KISEBB BÉRHÁZ eladó Szabadság-tér közelében. Zoltán-u. 3. 6278

APATELKEN 4/2 holdas jókarban lévő szölső épületekkel, teljes felszereléssel, idei termékkel eladó. Cím a kiadóban. 9245

ADÓMENTES jói jövedelmező új bérház eladó. Sartet Domokos-utca 32. 9324

MAGÁNHAZ eladó nagy gazdasági udvarral és istállóval tizedes mérték és nagy jégsekrény. Érdeklődők forduljanak Andrányi-utca 1. sz. 9424

BORONA-U. 28b. sz. ház nagy szöllőkerttel eladó. Ugyanott egy adómentes magánház, megvételre kerestetik. 6800

Üzletek.

FÉKÜZLET jömeneteli lakással átadó, Cím a kiadóban. 9442

ELADÓ Beres Béni-tér 8. sz. alatt levő mozdó, teljes felszereléssel. 9369

Oktatás.

GINÁZISTA FELSŐ OSZTÁLYU, alsó osztályba kész iskolára, igen lelkiismeretes oktatókat kívánlaja. Cím a kiadóban. 5910

KERESK SZAKOKTATÁS. Könyvvel, gyors- és gépirás, stb. Januárban kezdődő új tanfolyamra beiratkozások d. e. 10-12, d. u. 2-4 Engel Gyors- és Gépiróiskola László Vilmos-u. 2. 7440

MAGÁNTANULÓK előkészítését és gyorsabb tanulást korrepetitálást felelősséggel vállalunk lex. Fininternátus, Chorin Áron-utca 1. 8695

Különléle.

APRÓHIRDETESEK az Aradi Közlöny részére felvétetnek a Messenger-boy hirdetésben, Klein I. hirdetés és hírlapíródjában, Zrínyi-u. és Mandl Beres Béni-tér 15. sz. alatt papír-üzletben.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kifutó fiu

jó fizetéssel

felvétetik.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Ujévi malacok

éve vagy levágra megrendelhetők

Eisele hentesné!

Ujarad, Főut 21. szám. 9280

Magyarlakta

vidéki városban lakó

Járásbirósági végrehajtó

jó jövedelmű 9446

állását felcserélné

román vidéken levő hasonló minőségű állással. Cím a kiadóban.

Arad hegyaljai h. é. mot. vasut.

Menetrend.

Aradról—Gyórok—Pankota felé:

4. sz. Szemv. reggel	5.30
6. sz. Szemv. reggel	7.40
8. sz. Szemv. d. e.	10.30
10. sz. Szemv. d. u.	12.50
12. sz. Szemv. d. u.	2.35
14. sz. Szemv. d. u.	5.00
16. sz. Szemv. este	6.30

Pankotáról—Gyórok—Arad felé:

108. sz. Szemv. reggel	5.20
105. sz. Szemv. reggel	7.36
107. sz. Szemv. d. e.	10.26
109. sz. Szemv. d. u.	12.46
111. sz. Szemv. d. u.	2.32
113. sz. Szemv. d. u.	4.55

Gyórokról—Aradra indul:

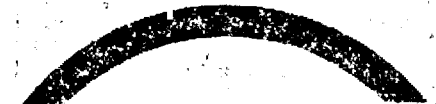
1. sz. Szemv. reggel	4.28
----------------------	------

Gyórokról—Máriaradna felé:

204. sz. Szemv. reggel	5.30
206. sz. Szemv. reggel	7.40
208. sz. Szemv. d. e.	10.30
210. sz. Szemv. d. u.	12.50
212. sz. Szemv. d. u.	2.35
214. sz. Szemv. d. u.	5.00

Máriaradnáról—Gyórok felé:

203. sz. Szemv. reggel	5.40
205. sz. Szemv. d. e.	7.59
207. sz. Szemv. d. e.	10.49
209. sz. Szemv. d. u.	1.10
211. sz. Szemv. d. u.	2.55
213. sz. Szemv. d. u.	5.18

Az aradi román nemzeti gárda naranosnokság gazdasági hivatalánál Ferenc-téri polgari fluskola földszint, 3 ajtó

román nemzeti színű és feliratu ablak stb. ragaszok kaphatók.

(Román nemzeti tanács védelme alatt) darabonként 40 koronáért dólutánonként 1-2-ig.

S z e s z,
gyümölcsipálnka és mindennemű égetett szeszes italok nagykereskedése
Farkas Abrahám
Lázár Vilmos-utca 3. — Telefon 189.

Urai János
fényképészete

Gyermekfelvételekben specialista. Modern fényképek minden kivitelben. Nagyítések a legfinomabb kivitelben készíttetnek el.

Arad, Forray-u. 1

Eldre lássuk el magunkat

szőlőkötöző papirszinnyel.

A folytonos gyártási zavarak a a nyersanyag nehéz beszerzése folytán lényeges, hogy a következő évszomban ismét a egyáltalán szőlőkötöző anyag. Azért ajánljuk kintő Raffapapír papirszinnyelünket, kapható bármily nagy mennyiségben azonnali és későbbi szállításra.

Papíráruházi és Kereskedelmi R.-T.-nál
Budapest, VII. Rakóczi-utca
9984 Szigony cím: Papirszinnyel. Telefon 68-62.

Steinitzer Dezső

fotóművész
Weisz Hugó utóda
Arad, Andrassy-tér 16.
Kiadás: Andrassy-téri kapualja.
Telefon-szám: 211

Különlegesség: gyermekfényképek, női képmások stb. stb.
Felvételek eszközölhetők naponta 9-12 és d. n. 2-6 óra között.

Ótjáratú vámmalom

ezzel kapcsolatban hidraulikus sajtóval felszerelt olajmalom, emeletes lakóház, gazdasági épületekkel egy-egy részben 35.000 koronaért eladó. — Bővebbet: 9480
Arad, Varjassy Lajos-utca 2.

A világítási rendelet

határozattal a fényhatás csökkentése nélkül csakis
TUNGSRAM-
félwattos lámpákra lehet betartani. 7167
Használjon 25, 40, 60 watt fogyasztású Tungsrámlámpákat.

Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon

Meghívás

a Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon XXVI. rendes közgyűlésére,

mely Aradon, az Arad-eesenádi gazdasági takarékpénztár üléstermében, 1918. évi január hó 12-én délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése az elmúlt üzleti év eredményéről, továbbá a zárszámadások és mérleg előterjesztése, a felügyelőbizottság jelentése és ezekkel kapcsolatban a mérleg megállapítása, a tiszta nyereség hovatartozása, valamint az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény feletti határozathozatal.

2. Két igazgatósági tagnak választása.

3. A felügyelő-bizottság tagjainak választása az alapszabályok 29. §-a értelmében.

4. A felügyelő-bizottság jutalomidőjének megállapítása. (Alapszabályok 31. §-a.)

5. Az alapszabályok 21. §-a értelmében esetleg előterjesztendő indítványok feletti határozathozatal.

Jegyzet: Az alapszabályok 14. §-a értelmében a részvények, vagy ezekről nyilvános hitelintézetek által kiállított letéti jegyek legalább nyolcz nappal a közgyűlés előtt a következő helyeken letéteményezendők, és pedig:

Aradon: az Arad-eesenádi gazdasági takarékpénztárnál,

Budapesten: az Első magyar iparbanknál, (V., Mátyás-utca 12.)

Wien-ben: Schoeller & Co. bankháznál (L., Wildpretmarkt 10.) és a K. k. priv. allgemeine Verkehrsbanknál (L., Wipplingerstrasse 28.)

9318

Az igazgatóság.

Vagyos. Mérleg-számla 1918. évi június hó 30-án. Teher.

Gyártelep:			Részvénytőke		5.000,000
Ingatlanok	2.273,972 97		Tartalékalapok:		
Villamos áramfejlesztő telepek			Általános tartalék	1.356,148 84	
I és II	1.443,101 84		Gépek értékcsökkenési alapja ...	204,460	
Gépek és gyári felszerelések ...	2.201,815 72		Veszteségi tartalék	105,411 32	
Szárazanyagok és leltári tárgyak ...	856,890 84	6.729,780 87	Tisztviselői segélyalap	290,216 44	
Készletek:			Munkásjelölt intézmények tartaléka	95,496 82	2.051,732 42
Aruban	5.191,546 98		Értékcsökkenési tartalék		2.945,900
Anyagban	3.331,210 70	8.522,757 68	Be nem váltott részvénytulajdonosok		6.190
Pénztár		9506 41	Óvadékok		126,600
Értékpapírok		1.696,452	Különféle hitelezők		8.781,264 40
Irodai papírok		177,720	Fedezeti intézkedések finanszírozott követelésekre		428,650 50
Óvadékok		2.877,958 15	Nyereség áthozat az 1916/1917. évről	142,740 46	
Különféle követelések		426,550 50	Tiszta nyereség	509,557 76	652,298 22
Finanszírozott követelések					
		19.942,725 59			19.942,725 59

Tartozik. Nyereség- és veszteség-számla 1918. évi június hó 30-án. Követel.

Üzleti és általános költségek, gyártelep jókarban tartási költségei ...	469,408 12		Nyereség áthozat 1916/1917. évről		142,740 46
Tisztviselők fizetése	283,107 12		Brutto jövedelem		2,024,352 33
Irodai költségek	21,679 74				
Adók	185,204 58	959,484 57			
Gyártelep alapszabályeszerű leírása	185,840				
Áramfejlesztőtelep és gépek rendkívüli leírása	880,000	556,540			
Nyereség áthozat 1916/1917. évről	142,740 46				
Tiszta nyereség	509,557 76	652,298 22			
		2.167,122 79			2.167,122 79

Arad, 1918. december 18-án.

A könyvelésért:

Martay Béla, s. k. Gerő Gyula, s. k.

Az igazgatóság:

Iovag Schoeller Richard, s. k.
elnök.

Gróf Breda Viktor, s. k.
Hamburger Frigyes, s. k.
Neufeldt Károly, s. k.

Broch Fülöp, s. k.
Heinrich Sándor, s. k.
Salamon Tivadar, s. k.

Giesecke Gusztáv, s. k.
Huze Alfonz, s. k.
Sármezey Endre, s. k.

Ezen mérleg-számlát, valamint nyereség- és veszteség-számlát a könyvekkel és számadásokkal összehasonlítottuk és helyesnek találtuk.

A felügyelő-bizottság:

Waldor Gyula, s. k.
elnök.

Vásárhelyi János, s. k.

Wiesend Artur, s. k.

A Weitzer János gép- waggongyár és vasöntőde részvénytársaság felügyelő-bizottságának jelentése

Tisztelt Közgyűlés.

A kereskedelmi törvény értelmében és a társulati alapszabályok 24. §-ának figyelembevételével az igazgatóság által elénk terjesztett, 1918. évi június hó 30-án lezárt mérlegét és nyereség- és veszteség-számlát behatóan átvizsgáltuk, a szabályszerűen lezárt könyvekkel, valamint a számadásokkal összehasonlítottuk és teljesen rendben levőnek találtuk, meggyőződésünk szerzővén együtt arról, hogy azok egy a társulati alapszabályoknak, valamint a törvénytábla kívánalmának megfelelnek.

Ennek folytán van szerencsénk az igazgatóságunk a lefolyt évi 509,557,76 korona tiszta nyereség, valamint az előző évi 142,740,46 korona áthozat, összesen 652,298,22 korona hovatartozása tárgyában előterjesztett indítványát a tisztelt Közgyűlésnek elfogadásra ajánlani és kérjük, hogy az 1917. július hó 1-től 1918. június hó 30-ig terjedő üzletét illetőleg úgy az igazgatóságunk, valamint az előírt felügyelő-bizottságunk a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Arad, 1918. évi december hó 18-án.

A felügyelő bizottság:

Waldor Gyula s. k.
elnök.

Vásárhelyi János s. k.

Wiesend Artur s. k.

Utánnomás nem díjaztatik.